

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Franiškanska ul. 6/I. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Licealna knjižnica
1058 Ljubljana, Strossmayerjeva ulica.
II. drž. gimn. (Bpl.)

trtek. Na-
za neorga-
za inozem-
zna šte-
stvo „Pov-
“ ima s čla-

narino že plačano naročni-
no za list. Za oglaševanje re-
klamne notice vseh vrst je
plačati po Din 2:50 od petih
vrst. Inzeratni davek po-
sebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Načrt novega šolskega zakona.

Učiteljstvo naj izreče svojo kritiko. — Zadeva je nujna! — Poziv okrajnim učiteljskim društvom in članstvu. — Udeležite se vsi razprav in stavite predloge!

V današnji številki prinašamo naino-
vejši načrt šolskega zakona, ki ga je iz-
delal za osn. nast. v ministrstvu prosvete
prof. višje pedagoške šole v Zagrebu dr.
Čaikovac.

S tem dajemo načrt v presojo in kri-
tiko učiteljstvu, ki naj stavi svoje pred-
loge in nasvete, katere naj poverjeništvo
iznese Glavnemu odboru UJU.

Ocenijo naj se dobre in slabe strani
načrta.

Vsekakor je treba upoštevati pri tem
tudi stari projekt, ki je bil priobčen v 22.
številki »Učit. Tov.« od 4. junija 1925 in
izpreminjevalne predloge k temu, ki so
natisnjeni v 25. številki »Učit. Tov.« od
leta 1925., ker so te izpremembe sestav-
ljene na podlagi svoječasnih predlogov
in stališč okrajnih učiteljskih društev k
nosameznim vprašanjem.

Enako je treba pregledati določbe
uradniškega zakona v kolikor isti prepu-
šča posebne odredbe specialnim zak-
onom, da se dožene, ali so se iste upošte-
vale v novem osnutku šolskega zakona.
sicer jih je treba še vnesti.

Tehniško bi priporočili okrajnim
učiteljskim društvom, da nemudoma do-
ločijo referente za sledeča poglavja in
vprašanja šolskega zakona:

I. Smoter in učna obveznost (čl. 1.
do 23. novega in 1.—20. starega načrta).
II. otvarjanje in vzdrževanje šole (čl. 24.
do 44. novega in 21.—33. starega načr-
ta); III. pouk in učenci (čl. 45.—79. no-
vega in 34.—55. starega načrta); IV. vr-
ste, izobrazba in pravice učiteljstva ter
disciplinarni postopek (čl. 80.—112. no-
vega in 56.—101. starega načrta); V. na-
meščanje in premeščanje, ocenjevanje
učiteljstva in poučevanje o šolskem zdrav-
niku (čl. 113.—132. novega in 102.—119.
starega načrta); VI. šolska uprava (čl.
134.—153. novega in 120.—142. starega

načrta); VII. šolski odbori in posvetoval-
ne šolske korporacije (čl. 154.—187. no-
vega in 143.—174. starega načrta); VIII.
odnošaji državljanov do šole, privatne
šole in prehodne določbe (čl. 188.—211.
novega in 175.—194. starega načrta).

Poleg teh je porazdeliti referat še v
sledečih zadevah: IX. Činovniški zakon
in osnutek šolskega zakona, ako so vne-
šena vsa poglavja, ki jih ima izpopolniti
specialni zakon in v katerih dovoljuje čin.
zakon izjeme in olajšave potem special-
nih zakonov; X. v koliko odgovarja novi
projekt mišljenju, potrebam in zahtevam
nedeželskega šolstva in nedeželskega
učiteljstva; XI. moderna šolska in pro-
svetna stremjenja v drugih državah ter
njih zakonodaja in osnutek našega za-
kona.

Poseben referent naj bi prevzel pri-
merljivo osnutka z ustavo, posebno z
ozirom na I. oddelek z zakonom o obči
upravi ter ga primerjal s VI. in VII. od-
delkom, kjer moramo manifestirati za
svojo zahtevo ločitve šolske uprave od
politične uprave in z zakonom o vojski,
ki ga je posebno upoštevati z ozirom na
vojaško službo učiteljstva ter tozadevne
naše zahteve.

Ti referenti naj se takoj lotijo dela.
Okrajna učiteljska društva naj se-
stavljajo ankete, ki bodo obravnavale
nosamezna vprašanja ter o tem razprav-
ljajo tudi na zborovanjih, kjer naj izra-
zijo svoje zahteve.

Vabimo pa tudi vse posameznike,
da sodelujejo, da se oglasijo v kratki obli-
ki tudi v listu in potem svojih okrajnih
učiteljskih društev pošlijo svoje pred-
loge.

Glavno težišče dela je sedaj na okraj-
nih učiteljskih društvih, ki naj pokažejo
sedaj svojo notranjo živlensko silo za
pozitivno delo. Delo je nujno!

Izvršni odbor UJU pri ministru prosvete.

*Novi učni načrt. — Osnutek novega šol. zakona. — Upokožitev z 32 služb.
leti in 15%. — Polne doklade poročenim učiteljicam. — Prošnje učiteljev-
beguncev. — Za učiteljske sirote. — Ureditev oddelka za Hrvatsko. —
Poročila iz min. za Narodno Prosveto.*

Gospod minister prosvete je sprejel
dne 22. novembra t. l. Izvršni odbor.
Predsednik tov. Vlada K. Petrović je iz-
nesel sledeče zadeve:

1. Po mišljenju učiteljstva in pover-
jeništev učni načrt za osnovne šole ni
dober, treba ga je takoj popraviti. S se-
stavo novega učnega načrta bi bilo treba

noveriti posebno komisijo, pri kateri naj
sodelujejo tudi učiteljstvo.

2. Osnova zakona, ki ga je sestavil
dr. Čaikovac, vsebuje mnogo teta, kar je
zahtevalo učiteljstvo. Treba pa je še
marsikaj vnesti, popraviti, zamenjati. Go-
spoda ministra prosim, naj odredi komi-
sijo, ki naj to takoj stori. V komisijo bi
bilo treba poklicati zastopnike vseh po-
vereništev.

3. Gospoda ministra prosvete prosim,
da vnese v bodoči proračun odloč-
bo, da preime učiteljstvo 15% dodatek na
plačo že s 32 službenima letoma.

4. Istotako naj se vnese v proračun
z l. 1927/28. člen, ki dovoljuje učitelji-
cam poročenim z državnimi uradniki
polne dražinske doklade.

5. Nadalje prosim, da ministra pro-
svete, naj čimprej predloži ministrskemu
svetu prošnje učiteljev-beguncev s Pri-
morskega, da bodo nameščeni kot kon-
traktualni učitelji.

6. Ker je Glavna kontrola mišljenja,
da no smrti matere-učiteljice otroci ne
morejo prejemati pokojnine, ako je tudi
oče državni uradnik, prosim, naj se to
izpodbija.

7. Gospoda ministra prosvete prosim,
naj vendar enkrat naredi konec ne-
znosnim prilikam v hrvatskem odseku
ministrstva prosvete ter zamenja neka-
tere osebnosti, ki imajo nepriateljske
tendence nasproti članom UJU.

8. Končno naprošamo, da ministra,
naj se daieio vesti iz ministrstva pro-

svete za »Narodno Prosveto«, kakor se
to vrši za ostale liste.

Gospod minister prosvete je odgo-
voril na vsa vprašanja v svojem eno-
urnem govoru, ki ga navajamo le v iz-
črpkah. Rekel je:

1. Mišljenje Izvršnega odbora UJU o
učnem načrtu je prečital. Čudi se pa, da
o nem ni razpravljala Glavni prosvetni
svet, kar bo takoj naročil, da se izvrši.

2. Osnovo zakonov o srednjih, me-
ščanskih in osnovnih narodnih šolah hoče
v najkrajšem času predložiti narodni
skupščini. Vse izpremembe in popolitve
naj se mu čimprej predlože.

3. To točko bo podpiral, dočim bo
šlo s 4. točko težje zaradi finančnih prilik.

5. Vprašanje učiteljev s Primorske-
ga bo brž rešil. Priporočam pa da se te-
mu protivi neko drugo ministrstvo.

6. Glede te točke meni, da bi se sto-
rila krivica onim, ki so plačevali za pen-
zijski sklad, če se odjemlje pokojnina
otrokom. Ako se pokojnina ne da, se
mora denar vrniti.

7. Prilike v hrvatskem odseku mini-
strstva prosvete bo rešil postopno.

8. Za vesti za »Narodno Prosveto«
naj se obrača UJU do načelnika za osn.
šolstvo.

Iz navedenega vidimo, da se Izvršni
odbor resno trudi za izboljšanje našega
pogoja. Šolstva in narodne prosvete. S
tem je dal odgovor tudi na razna vpra-
šanja in predloge, ki jih je prejel od po-
vereništev.

Splošne vesti.

— Ali je mogoče vstati okrajnih učiteljskih društev v druga povereništva? Udrženje Jugoslovenskega Učiteljstva. Broj 1236. Beograd, 11. okt. 1926. god. Upravi Povereništva UJU Ljubljana. Na unit povereništva — Ljubljana: da li se poiedina sreska društva mogu, po svojoj volji, prihvatljivati za istu iz jednog a za pristup u drugo povereništvo. Izvršni Odbor na sednici svojoj od 9. o. m. doneo je odluku: da se takav postupak ne može odobriti, sve dunde, dok se pravila UJU ne izmene u tom smislu, i dok se sva povereništva s tim ne saglase. Sada bi to bilo sasvim protivno čl. 9. tač. b pravila UJU. Izveštavajući Vas o ovome, skrećemo Vam pažnju, da sprečavate takav rad poiedinih zborova, ako bi bilo takvih slučajeva u Vašem području, i da ne popuštate nikakve promene u tom pogledu sve dunde, dok ova pravila važe. S drugarskim pozdravom. Predsednik UJU Vlada K. Petrović l. r. Sekretar Jov. Miliević l. r.

— Učiteljska naobrazba. »Narodna Prosveta« priobčuje v številki 91. v srbo-
hrvaščini naš članek »Učiteljska izobrazba, kardinalna točka našega programa«, v katerem je opisano programno stališče seie ožjega sosveta Pov. UJU — Ljubljana 25. in 26. septembra 1926.

— Revizija učnega načrta. Na mno-
ga vprašanja nosameznikov in na sklep nekaterih društev odgovarja urednik »Popotnika« tov. P. Fleré, da ne more upoštevati izraženih želja ter odložiti priobčitev člankov glede učnega načrta, ker pride ta bržčas v najkrajšem času pri ministru prosvete v revizijo. Tei pa bodo služile tudi pripombe, ki jih je oziroma jih še bo poslalo tudi slovensko učiteljstvo.

— Srebrna poroka. Tovariš Adolf Rosina, šolski upravitelj v Ormožu, je obhajal s svojo soprogo v ožjem krogu svojo srebrno poroko. Naše čestitke!

— Šolska upraviteljstva, ki so pre-
jela šolske lekarne in Kosmosova učila.

LISTEK.

ALBIN ČEBULAR:

Šolske razstave.

(Bela Krajina.)

(Dajle.)

5. Vinica.

Takih zbirk je tudi treba pri sreskih
šolskih razstavah, da bodo videli tudi
meščani, ki ne pridejo veliko v dotiko s
priprostim narodom kakke važne zbirke
se vrše ter kako lepe so stvari. Obisko-
valk bo prav veliko saj je to njih zani-
manje! Prav dobro si bodo zapomnili ta
in oni okoliš. Tudi ne bi bilo škoda, da
bi romala potem ta razstava vsaj dekl-
skih ročnih del, ki se lažje prevažajo, v
Metliko, poleg Črnomlja: zanj bi se za-
nimali tudi vnanji krogi — samo pomi-
slimo, kako lepo zbirko je razložila
»Slovenska žena« na letošnjem veleser-
mju v Ljubljani. Mislimo, kako bi se dalo
še vse bolj izpopolniti!

6. Petrova vas.

Tudi učenci iz Petrove vasi so se
pridružili razstavi, saj so tudi delali vse
leto prav marljivo. Manjša dela so shra-
nili kar med šine, torej v okno učilnice,
katero se nahaia v boli senčni strani da

ne pokvari solnce izdelkov, ker les na
solncu odpusti, ker se razsuši in prične
tudi pokati. Del je prav veliko zastopa-
nih, kar kaže da je bila vcepljena učen-
cem ljubezen do dela, katera se zrcali
tudi v vsakem predmetu samem, ker je
izvršeno s strogo pazljivostjo.

Tudi tu so že začeli z izdelavo hiš-
nih števil, torej uporabno risanje na
les. Ker je Petrova vas že precej oble-
dela v svoji ornamentiki, in je pričela g.
upraviteljica zopet oživljati in krepiti. Po-
sebeno dobro bi nam vedela povedati kaj
se pravi delati oziroma pričeti, če ni kaj
prijeti v roke. Pač pa bodo polagoma
odstranjene zapreke.

Omenimo tudi lahko na tem mestu
še drugo vzbujanje in to je v gospodini-
stvu, kateri tečaj se je vršil v zimskem
času. Obiskani je bil prav dobro. Ne-
kateri so gledale seveda kakor je že pov-
sod navada, vso stvar »čez plot« niso
se mogle lotiti. Ko so pa videle kaj znaio
že njih tovarišice, ei potem pa brž...
Prav dobro so se izurile v tem kratkem
času. Obravnavale so se v pretežni ve-
čini le take stvari, katere so izvedljive
v tem kar ima kmet vedno pri rokah,
samo uporabiti ne zna; če pa je naiče-
šče tako prireieno da je komaj užitno.
O, koliko je treba dela tudi še v tem ozi-
ru med narodom! Vse ima pri rokah —

samo prirediti si ne zna. Krivda ni nje-
rova, ker se nima kje naučiti, pa tudi
učiteljeva ne, ker učitelji je tudi človek,
ne pa stroj. Treba je smotrne ureditve
ter nekaj podpore, da se stvar lahko
vrši in dovrši, saj veste da gleda vsak
človek vsako novostanavljalno se delo
postrani, mrzlo dokler ne vidi v nem
pravega ognja ki zagori z visokim pla-
menom.

Da se vrši v šoli v polni meri tudi
risanje, so nam potrdili izdelki na des-
kah, ker so morali biti preje narejeni
osnutki in predvaja na papir, ki je pa bil
risanka.

Dasi je prihitela šola med razstave
letos prvič io ne bi radi pogrešali drugo
leto ker pričakujemo z zanimanjem na-
dahnje delo.

7. Bojanci.

Hribček s kupčkom hiš — to so naši
Bojanci, kateri so zelo znani, ker tukaj
je popolnoma samosvoji vsi kateremu
enakega ne zaslediš v tpi Beli Krajin.
Krajni šolski svet je sila naklonjen šoli,
zato se pa tudi vidi povsod napredek.
Res, da znaio čitati in pisati malčki v ci-
rilici toda v izdelkih ne zaostanejo za
našimi. Učenci so modri, s prižganimi
očmi s čelom naprej. Vedno so ti zapo-
sleni. Niti malo si ne privoščijo odmora.

Kamor se ozreš po učilnici povsod
samo njih izdelki. Razne slike: boji,
smrti venčana in radovanja so položene
na steklo katero je prekrito na robu in
nigra pročelni strani s črnim trakastim
papirjem. Slike izgledajo prav okusno v
teh nežnih papirnatih okvirjih. Pač pa
opazimo tudi nebroj zemlepisnih slik, ki
služijo za ponazoritev krajev, da si jih
učenec laže vtisne v spomin z boli živo
predstavo, da so mu živi mejniki. Tudi
veliko okvirjev so naredili iz kartona,
ga prevlekli z gumijem ali kleiem na-
brali črepinje raznobarnih steklenic, te
kose zdrobili na manjše kosce ter z nji-
mi nosili ploskve. Pa kako se to sveti
— prav kakor brušena zrcala!

Lebo je narejena tudi na zelo pri-
prost način vaza iz steklenice: stekle-
nica kateri se je odbil vrat ni več za
uporabo: tako so torej vzeli. S pečatnim
voskom so jo pokapali, tako da so na-
stale nekake male lise. Na srednji del
so pripelili izrezan del kake razglednice
ter tudi isto pritrčili, da se je tesno
oklepala stene steklenice. Ko je bilo vse
suho so pa nobroncirali. Nikdo ne bi
sedaj več veriel, da je to tista ničvredna
steklenica katero smo imeli preje v ro-
kah. Tu se ravno vidi kaj se da vse na-
rediti, pa z naimanišimi stroški.

(Dajle prihodnjč.)

prosimo, da takoi poravnajo račune, in sicer za lekarne po priloženih čekih — učila pa notom šolskega uravnavilstva v Cerkljah, ker ima Slavska banka od svojih obračun. Več ko polovico šol se ne zaveda važnosti šolske higijene. Še manj pa dolžnosti napraviti naši deci. Vsaj tam bi se zganili, kjer nič ne stane! Besedi je bilo dovoli, izkažimo se še v delu! — Za Učit. konvikt I. L.

— **Ljutomer.** Sreskemu šolskemu nadzorniku g. Fr. Karbašu je 24. novembra umrla hčerka Zlatka. Naše sožalje!

— **Gospa Nina Ivančič-Deu.** upokojena učiteljica v Lutomernu je obhajala pred kratkim 50-letnico bivanja v trgu. Učiteljica je tukaj celih 40 let ter je vzgojila nebroj vrlih žena in deklet. Ključemo stanovsko in narodno zavedni in bilantki: Še mnoga leta!

— **Nove razglednice** so izšle v založbi Učiteljske tiskarne. Razglednice so delo našega akad. slikarja Maksima Gaspariia. Gaspariievi motivi so postali pri nas splošno priljubljeni. Serija šestih razglednic, ki je pravkar izšla, predstavlja naše narodne motive. Slovenka. Lepa Vida. Mlada Breda. pomlad. Slovenec in kmetsko svadbo. Razglednice so okusno izdelane, v lehem barvotisku, ki ga je Učiteljska tiskarna prav dobro izvedla. Pestre barve, ki se harmonično skladajo, vzbujajo prijetno pozornost in denejo prijetno tudi očesu pri pogledu na celo serijo. — Umetniški izdelek te serije je pravi vrstnik serije »Stara Ljubljana«, ki jo je v razglednicah izdala Učiteljska tiskarna leta 1923. — Razglednice se dobe v knjižarnah in tobakarnah in priporočamo občinstvu, da pridno سرا po njih ter uporabljajo domače, mesto tujih razglednic.

— **Današnja številka** je zakasnela zaradi priloge šolskega zakona. Zaradi praznika prihodnji teden v sredo izide list dan kasneje.

— **Težki tisočaki** gredo za zdravlja, pa še je vse bolno. Že pri otrocih se začne: zaostalost v rasti, bledolichnost, da celo nervoznost so vsakdanji pojavi. Kje so vzroki? Pri otrocih morajo biti predvsem v napačni prehrani. Ali jim ne dajete pogosto strupov? Kaj dobiš Vaši otroci za zajutrek, za užitino? Ali veste, da je prava kava strup? Ali poznate Žiko? Ali Vam je znano, da otroci, ki pijejo Žiko, ne poznajo bledice, da so zdravi kakor dren?

Nova napredovanja, imenovanja, upokojitve itd.

— **Premeščanje.** Vinco Möderndorfer iz Mežice k Sv. Barbari v Hal. O tem premeščanju še izpregovorimo!

— **Upokojeni** so po čl. 139. in 141. **Ferdo Juvanec.** **Mihael Kosec.** **Ivana Kozjak-Simončič.** **Ivan Maharič.** **Franja Lunder.** **Ernestina Holmar-Rekar.** **Jakob Medved.** **Liudmila Abram.** **Lavoslava Abram.** **Hedvika Malavrh.** **Apollonija Faturo.** **Ivana Nagu-Zalokar.** **Olga Wurner.** **Elizabeta Jesenko.** **Marija Farčnik-Vebar.** **Marija Turnai-Kocijančič.** **Alojz Bajec.** **Karel Barle.**

— **Ukazna so postavljani:** v Kastvu **Ante Azulović.** v Ribnici **Venčeslav Čopič.** v Dobrniču srez **Novo mesto Rudolf Arnšek.** pri Sv. Duhu nad Blokami **Marija Šteblaj-Sirn.** v Kranju **Zdravko Švikaršič.** v Telčah srez **Krško Ivana Preželi.** v Murski Soboti srez **Murska Sobota Vekoslav Španger.**

Polemika.

— **Mnenje k »Odkriti tovariški besedi«** in »Brez zamere«!
(D dalje.)

Kakšen pa je nauk ča misli učitelj na nedeljo ki jo bo orešameval? Da se pa dobe še ljudje, ki izrečejo besede: »Ko sem jaz hodil v šolo sem več znal, pa je bil en sam učitelj, danes pa zna moi paglavci manj čeprav je 8 učiteljev(ic)«! Je dokaz nomanjkanja izobrazbe in jaz bi take ljudi primerno nodučil da nismo sedaj v časih, ko se je učil samo »a« in »u«, malo računstva itd. Slučaji pa so lahko na šolah da je otrok nesposoben za višji razred, sedi v istem razredu toliko časa, da je star 12 let in kai se nauči v povprečju štiri leta, in tudi znano. Verjetno pa je, da znaio starejši ljudje več kot mladina in tega ne bo iz logičnih vzrokov nihče negiral! Kar se je zgodilo na eni šoli glede zborovanja to je čnt vesti in tega ne bi jaz javno napisal to so izredni slučajii! Pač pa bi bilo posebno pogloblje o kulturnem delovanju učitelja izven šole in tu so si mnena obeh tovarišev kontrarna. Tov. Laiovic zastopa

stališče. »da mladi učitelji z malimi izjemami ne uživajo tistega spoštovanja ki bi ga morali imeti. tov. Šegula pa povdaria, da trpi pri tem pouk če učitelj dela izven šole in ravno v tem oziru je treba odkrite tovariške besede: Mladi učitelji smo že dostikrat slišali in čitali, da pri mladih učiteljih ni opaziti onega veselja za izvenšolsko delo, kot ga imajo starejši, kar moramo odločno zavrniti! Resnica je da je učitelj nastavljen za šolo ne za kulturno delo izven šole, in dolžnost naša je v prvi vrsti šola in učitelj bo prosti čas posvetil tudi prosvetnemu delu v tem ali onem smislu, saj se bo brezdomno pri tem delu sam izobraževal in izpopolnjeval in šel z duhom časa naprej, za kar vidi možnost in veselje, sicer je tak učitelj za šolsko sobo ne pa vzgojitelj mladine ali naroda! **Nailepša prilika je pri Podmladku Rdečega križa, ki ima žalibog tako malo zaslonbe!** Gotovo pa je da naide učitelj pri prosvetnem delu svojo zabavo izobrazbo in duševno hrano in tega ne bo nihče oporekal. Tov. Šegula je za svojo osebo, da šolska oblast prepove učitelju vsako kulturno delo, dokler ni v vestnosti nedotakljiv in temu mislim nihče izmed nas ne bo oporekal, samo vrašanje je v koliko je to mnenje upravitelja upravičeno!! Možno pa je da učitelj v upravitelju ne dobi vzgleda za eno ali drugo panogo izvenšolskega delovanja! Če pa je v nekaterih krajih ukoreninjenno mnenje, da je učitelj primoran za izvenšolsko delo je pa popolnoma drugače in v teh slučajih bo vsak sam uvideno usmeril korak. **Gotovo pa je, nai ne bomo samo učitelji, ampak bodimo iz lastne volje vzgojitelji mladine in naroda in ne priouščajmo naša mladine po izstopu iz šole iz evidence nudimo tudi svoje zmoglosti preprostemu narodu vkljub temu da je to delo neplačano in nehvaležno.** Imamo na zavest da smo koristili narodu in da smo v najsibših časih ohranili vsaj trohico idealizma! — **Jeseniice.** v oktobru 1926. — **Sl. Mrovlic.**

Naša društvena zborovanja.

Anketa o urejevanju Učiteljskega Tovariša. — **Okrožnica poverjeništvu na okrajna društva.** — **Mnenje članstva.** — **Razprave o novih učnih načrtih** še niso zaključene. — **Delovanje pedagoških krožkov.**

ANKETA O UREJEVANJU »UČITELJSKEGA TOVARIŠA«.

Poverieništvu je razposlalo na vsa okrajna učiteljska društva pod štey. 256 sledečo okrožnico:

»Na sei ožiega sosveta dne 26. septembra 1926 je bil sprejet predlog urednika »Učiteljskega Tovariša«, nai se na eni prihodnjih sei razpravlja o urejevanju »Učiteljskega Tovariša« kot posebni točki.

Da bo mogoče upoštevati želje čim širšega kroga članstva, prosimo, da tudi tamošnje društvo sporoči želje, ki jih ima članstvo v tem oziru. Navedeio nai se vsi nedostatki in daio tudi obenem nasveti, kako si želi članstvo, da se list oreuredi.

Poverieništvu bo upoštevalo želje članstva, kolikor bodo izvedljive in bo na eni prihodnjih sei napravilo v tem oziru primerne sklepe.

Predloge ie doposlali do 20. novembra t. l. Ako društveno poročilo izostane, bo smatralo poverieništvu, da društvo nima tozaedevno nobenih zahtev.«

* * *

Iz društvenih poročil ie razvidno, da so se člani odzvali in omeili samo na kritiko ni pa pozitivnih nasvetov, kako nai se list oreuredi po želji članstva.

Tem notom vabimo k anketi o urejevanju in povzdije »Učit. Tov.« tudi vse dopisnike, ki nai izrazilo svoje mnenje. Ob tej priliki nai sporoče uredništvu »Učit. Tovariša«, ako bi bili pripravljeni sestati se v to svrhu tudi k ustni anketi na sestanek.

Vabila

= **SLOVENJEBISTRIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje v soboto, dne 11. decembra na Pragerskem. Izven običajnih točk ie na vzporedno tudi razgovor o odlokih P. br. 5389/5 in drugih dopisi. Glavno točko zborovanja na tvor predavanje profesorja G. Šiliha: »Psihoanaliza in vzgoja«. — Kdor se ni poslal pristojne izjave, nai in prinese s seboi, da bomo s članstvom na jasnem! — **Predsednik.**

= **LJUBLJANSKO UČITELJSKO DRUŠTVO** zboruje v ponedeljek, dne 6. decembra 1926 točno ob 8. uri dopoldne

Ferijalni Savez učiteljstva.

SLAVKO MROVLJE.

FERIJALNI POKRET IN UČITELJSTVO — CILJI IN SMERNICE.

Poučna ekskurzija jugoslovenskih učiteljev-ferijalcev po Čehoslovaiški je za nami! 9. avgusta t. l. se ie vršil ob priliki kongresa UJU v Beogradu sestanek, h kateremu smo povabili tudi centralnega tainika F. S. Glavna točka dnevnega reda ie bila, ali stvorimo samostoini F. UJU, ali se združimo z F. S., kakor smo bili pred enim letom. Lansko leto smo v znak protesta započeli samostoino ferijalno vibanje in kljub temu, da nismo formalno ustanovili F. UJU, smo napravili letošnio ekskurzijo po točnem programu pred dvema letoma. Podpisani ie na podlazi dopisa Upravnega odbora F. S. meseca maja zastopal štališče, da se priključimo F. S. iz teh razlogov:

1. Izvoljen ie bil pri letošnjem kongresu F. S. v Splitu popolnoma nov upravni odbor, v katerem ie predsednik in član odbora profesor in se bo brezdomno izpopolnil z zastopnikom nas učiteljev.

2. Naš projektiran F. UJU bi bila sekcija ferijalnega UJU, in kot ferijalci bi imeli veliko več zaslonbe bodisi glede kolonij itd. pri F. S., medtem, ko bi jih morali sami šele stvoriti, kar bi bilo v dolednem času nemogoče, kdor pozna nabiranje in uspeh za ferijalni sklad. Za časa našega samostoinnega pokreta nismo preieli ni ene pare: to ie dokaz, da bi morli s članarino kriti komai organizatorične stroške, kai šele kolonijo!

3. Upati ie in pričakujemo, da dobimo kolonijo ob moriu samo učitelji-ferijalci v počitnicah.

4. Veliko večia možnost ie, da si priborimo četrtinsko vozno ugodnost vsai takrat, če napravimo skupno ekskurzijo po naši državi, kakor smo napravili prejšnia leta.

(Dalie prihodnjič.)

Kulturni krožki:

+ **Pedagoški krožek v Prekmurju.**

Dne 7. novembra ie črenševski pedagoški krožek zboroval prvičrat v novem šolskem letu. Posetil ie sestanek sreski šolski nadzornik g. Leo Cepuder. V daljšem referatu ie novdarial potrebo pedagoških krožkov, kai nai članstvo izmenjava svoje misli o šolskem in izvenšolskem delovanju. Posebno nai goji debato, ki ie izboren pospeševatelj logičnega mišljenja ter sigurnega govorenja. Priboročal ie učiteljstvu smotrno nadalinio izobrazbo ter doplabljanje v osnovnošolske probleme, ker ie tedai bodemo ustvanili tisto slovensko narodno šolo, ki bo dala našemu naraščaiu poleg prave umske izobrazbe tudi dobro vzgojeno voljo ter se za vse leno in blago sprejemljivo srce.

Na sestanku ie predaval tudi tov. A. Krens o metodi petia ter tov. F. Schneider o zgodovinskem ponku in novem učnem načrtu.

Obžaluoč slab obisk se ie članstvo razšlo. Za prihodnji sestanek pričakujemo več zanimania za naša stanovska vnašania ter zato polnoštevilno udeležbo.

Tainik.

Poročila:

+ **Kamniško učiteljsko društvo** ie zborovalo v ponedeljek, dne 15. novembra 1926 ob pol 10. uri v Kamniku. Od 81 članov ih ie bilo navzočih 49.

Po otvoritvi zborovanja in pozdravu vseh navzočih ie omenil tovariš predsednik, nai se oni člani, ki so zadržani in se zborovanja ne moreio udeležiti, odpravičilo pismeno.

Nato so se prebrali došli dopisi. Zapisnik zadnjega zborovanja se ie odobril. Glede tovarišev, ki ne plačujeio članarine, se ie sklenilo, da se ih ponovno tiria z opombo, da se sicer neopravna članarina iztiria sodniškim notom.

Referat tovariša Belina: »Spisie na osnovni šoli«, se ie z zanimaniem vzel na znanje.

Predlogi: 1. Udruženie jugoslovenskega učiteljstva, poverjeništvu Ljubljana nai ukrene potrebno, da se deklaraiši in antideklaraiški spor umiri in uredi ter se spravi v naše vrste zonet sloga.

2. Naše stanovsko glasilo »Učiteljski Tovariš« nai odslei obiaivla imenomoma vsa premeščania po čl. 71. Obiaivla nai redno tudi imena onega učiteljstva, ki ie na razpoloženiu s plačo, zraven pa šole, kai ni ali pa primanjkuje učnih moči. (Skromna opazka uredništva: Premeščania po čl. 71. lahko uredništvo obiaivi le tedai, če mu ie sporoče prizadeti, oziromma društva: enako ie glede učiteljstva na razpoloženiu in pomanjkanja učnih oseb. Žalostne so na izkušnje, da se mnovo zahteva nihče pa ničesar ne poroča)

3. »Učiteljski Tovariš« nai ignorira vse napade političnih listov, na nie nai ne odgovaria in tudi ne sprejema dopisov in obiaivla notic s politično tendenco.

4. Boljši referati iz učiteljskih vrst nai se donatisneio v podlistku.

5. Kritika nosameznih literarnih del nai bode strogo objektivna, ocenjena od strokovniaka. Nai se pretirano ne hvalisaio in priboročai dela, ki tega ne zaslužio, ne glede na to, kdo ie delo napisal ali izdal.

6. Urednik »Učiteljskega Tov.« nai ne sprejema dopisov, s katerimi se pred javnostio smešimo, n pr. »Učiteljica na deželi«.

7. Nai se v našem glasilu posveča večio pažnio inozemskemu šolstvu in učiteljstvu.

8. Poročila o zborovanih nai se držiio v najkrajših formah kai ie aktualnega nai se poroča, drugo nai odnada.

Tovariš Arrizler ie naprosil tovariša predsednika, nai posveča pažnio, kako so nameščene nove učne moči, kdo ima dopust za kai in koliko časa.

H koncu se ie sklenilo, da se vrši občni zbor meseca decembra in nato ie tovariš predsednik zaključil zborovanje.

+ **Učiteljsko društvo za mariborski šolski okraj** ie zborovalo dne 13. novembra v »Narodnem domu« v Mariboru ob navzočnosti 77 članov.

Ob otvoritvi pozdravi tov. predsednik zlasti na novo pristopivše člane tov. Dolar Zoro, Verdir Anico, Križnič Josipa in Vilmo Rottman.

Reviziia članstva. Članstvo ie brez ugovora vzel na znanje sklen odborove seie, ki se glasi: Vsak član ki ne poravnado 5. decembra 1926 svojih obveznosti, se po tem terminu oonmi, da plača vse zaostanke do 5. januarja 1927. Po tem terminu bo društvo izterialo zaostanke po odvjetniku V onominu se nai

Osnova zakona o narodnim školama u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca.

I. Opšte odredbe.

Čl. 1. Zadatak je narodne škole, da u mladeži pomaže razvijati: ljudsku obrazovanost, čoveštvo, značaj i radnu sposobnost; — da joj razvija narodnu i državljansku svijest; — da joj daje pobudu za dalje usavršavanje; — da širi prosvetu u narodu.

Čl. 2. Nastava je u narodnim školama državna, besplatna, opšta i obavezna u cijeloj Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, a u granicama predviđenim ovim zakonom.

Čl. 3. Država se stara o otvaranju državnih škola po odredbama ovoga zakona.

Čl. 4. Država sprema, postavlja i plaća sve nastavnike državnih narodnih škola.

Čl. 5. Svaki roditelj ili staralac obavezan je da svoje dijete školuje u narodnoj školi osim slučaja, koje ovaj zakon predviđa.

Čl. 6. Svaki roditelj ili staralac ima prava upisati svoje dete u narodnu školu prema odredbama ovoga zakona.

Čl. 7. Učenički državni narodnih škola ne plaćaju ni upisninu ni školarinu niti kakve druge pristojbe, ma školu pohodili izvan svoga mesta.

II. Narodne škole i trajanje nastave u njima.

Čl. 8. Narodnim školama pripadaju u prvom redu osnovne škole, zatim sve one prosvetne ustanove, koje mogu biti spojene s osnovnom školom, a to su: zabavišta, pripravnici razredi; segrtske i građanske škole; škole za defektnu decu; ustanove, koje olakšavaju socijalne i ekonomske potrebe za napredak škole; strukovni tečajevi; ustanove, koje služe narodnom prosvjećivanju uopće.

Čl. 9. U zabavišta se primaju deca muška i ženska s navršenom četvrtom godinom.

U zabavištu se ne smije izvoditi nastava propisana za osnovnu školu.

Čl. 10. Za decu, kojoj materni jezik nije istovetan sa državnim jezikom naše Kraljevine, može se uz osnovnu školu otvoriti pripravnici razred.

Čl. 11. Osnivanje zabavišta je obavezno u većim gradovima i u industrijskim centrima.

Državna se zabavišta i pripravnici razredi mogu otvoriti i u ostalim mestima, gde se za pohađanje upiše najmanje tridesetoro dece.

Pohađanje zabavišta i pripravnoga razreda nije obavezno.

Čl. 12. Obavezno školovanje u narodnim školama traje osam godina.

Propisano osmogodišnje školovanje vrši se: a) redovnom nastavom pohađajući školu redovno celu školsku godinu;

b) stegnutom nastavom pohađajući školu jedan školski dan ili dva poludana u nedelji.

Razlikuju se trojaki razredi celovitoga osmogodišnjeg školovanja;

1. redovni razred i s redovnom nastavom cele školske godine;

2. zimski razred i s redovnom nastavom u pet zimskih meseci od početka novembra do kraja marta i stegnutom nastavom u ostalo vreme školske godine;

3. produžni razred i sa stegnutom nastavom cele školske godine.

Koliko će od osmogodišnjeg obaveznoga školovanja dete pohađati redovnu nastavu, a koliko će biti polakšice za najviša godišta stegnutom nastavom, određuje se prema mesnim prilikama.

Redovna nastava u osnovnoj školi traje osam godina:

a) u onim krajevima države, gde je to bilo i dosada;

b) u mestima, gde za to postoje prikladne školske prostorije i školski odbor se izjavi za osmogodišnje pohađanje osnovne škole.

Najmanje šest godina traje redovna nastava tamo, gde je dosada trajala.

U drugim školama mora redovna nastava osnovne škole trajati barem pet godina.

Za poslednja tri godišta mogu se na osnovi zaključka mesnoga školskog odbora dati polakšice u pogledu pohađanja škole:

1. zimskim razredima i 2. produžnim razredima.

Potpuno školovanje u mestu nastaje uvođenjem redovne nastave u svih osam godišta. Potpuno školovanje provodi se svuda, gde ima prostora u školi i gde to dopuštaju ekonomske prilike roditelja.

Čl. 13. Gde potpunom školovanju nema drugih zapreka osim jedino u pomanjkanju prostora u školi, tamo se po pravilu uvodi nerazdeljeno nastavno vreme i to tako, da u istoj školi sobi poučava pol dana jedan nastavnik, a drugu polu dana drugi nastavnik, svaki svoj razred. Ovaj postupak ima značaja privremenosti te prestaje, čim se u školi dobije dosta prostora.

Čl. 14. Gde roditelji neophodno trebaju decu najviših godišta kao pomoć u gospodarstvu za vreme poljskih poslova, tamo se mogu uvesti zimski razredi.

Zimski razredi uvođe se u onim najvišim godišta, u kojima se zbog gospodarskih prilika roditelja baš moraju uvesti.

Čl. 15. U koliko deca za vreme osmogodišnjega obaveznoga školovanja ne pohađaju redovnu nastavu bilo u redovnom ili u zimskom razredu, moraju pohađati stegnutu nastavu.

Vreme provedeno u pripravnim razredu ne uračunava se u propisani broj godina obaveznoga školovanja.

Čl. 16. Kako se budu ispunjavali uslovi za redovnu nastavu osnovne škole i u starijim godišta, tako se postupno počevši od nižih prema višima pretvaraju zimski odnosno produžni razredi u redovne.

Svima školskim vlastima je dužnost nastojati, da se potpuno školovanje s redovnom nastavom kroz svih osam godišta što prije provede svuda, gdegod tome nema nesavladivih zapreka.

Čl. 17. Mlada četiri godišta osnovne škole čine mižu, a starija četiri godišta višu osnovnu školu.

Čl. 18. Koja deca posle svršenoga četvrtoga razreda osnovne škole nastave školovanje u građanskoj, srednjoj ili kojoj stručnoj školi i u njoj ostanu najmanje četiri godine, oslobođaju se od polaska osnovne škole. Isto se tako oslobođaju od osnovne škole i oni učenički, koji s navršenom četrnaestom godinom idu na zanat i pohađaju zanatsku školu.

Ko iz spomenutih škola odnosno zanata istupi pre onoga vremena, kada bi svršio obavezno osmogodišnje školovanje, mora se vratiti

u osnovnu školu, da u njoj dovrši propisano školovanje.

Čl. 19. U mestima, gde postoji građanska škola, tamo se ne otvaraju viši razredi osnovne škole, nego deca koja svrše četvrti razred osnovne škole imaju nastaviti školovanje u građanskoj školi, dok ne završe osam godina školovanja.

Čl. 20. Škole za defektnu decu pohađaju ona deca, koja su nesposobna da prate nastavu u osnovnoj školi (slepa, gluvonema, telesno i duševno zaostala).

Obaveznost nastave za ovu decu kreće se u granicama mogućnosti.

Čl. 21. Državna prosvetna vlast otvara škole za defektnu decu o svome trošku. Ove su škole internatski uređene.

Prosvetna državna vlast može pomagati i one škole i ustanove za defektnu decu, koje su osnovane privatnom inicijativom ili od humanih udruženja.

Čl. 22. U cilju narodnoga prosvjećivanja i privrednoga usavršavanja imaju se otvarati za odraslu mladež stalne škole i povremeni tečajevi prema prilikama pojedinih krajeva. Ovamo spadaju i škole za domaćice.

Čl. 23. Tečajevi za odrasle nepismene (analfabete) pohađati će odrasla lica ispod 20 godina, koja nisu pismena. Mogu ih iznimno pohađati i stariji od 20 godina. Polaz ovih tečajeva je dobvoljan.

III. Otvaranje i izdržavanje škola.

Čl. 24. Osnovna se škola ima otvoriti onde, gde u okolini s polumerom od četiri kilometra ima najmanje četrdesetoro dece obvezane na polazak škole pri tome se u račun uzimaju deca od šest godišta, i to od navršene sedme do navršene trinaeste godine.

Gde je manji broj dece, odgovarati će se povremeni školski tečajevi.

Čl. 25. Svako mesto, koje ima jednu ili više škola, kao i više sela iste političke općine, koja imaju jednu školu, čine jednu školsku općinu.

Svako naselje mora biti u sastavu jedne školske općine.

Čl. 26. Gde u političkoj općini u smislu ovoga zakona valja da bude više škola, ima općinsko veće da odredi mesto i područje za pojedinu školu.

Čl. 27. Svaka školska općina ima svoj mesni školski odbor.

Čl. 28. Dužnosti političke općine za školu su ove:

1. dati potrebno zemljište za školu, školsko dvorište, igralište, školski vrt i učiteljske stanove, a u selima i za učiteljske vrtove; sve to u blizini škole održavano u dobroj ogradbi;

2. sagraditi i u dobrom stanju izdržavati školske zgrade, u kojima moraju biti: potrebne učionice i radionice, udešene prema higijenskim i pedagojskim pravilima; — po mogućnosti dvorana za školske svečanosti, koja će služiti i za sobnu gimnastiku; — potrebne kancelarije; — stanovi za nastavnike i za poslužitelja;

3. nabavljati školski nameštaj i učila;

4. davati ogrev za školu, nastavnike i školskoga poslužitelja;

5. starati se o otvaranju novih škola, odeljenja i tečajeva za nepismene;

6. starati se po mogućnosti o osnivanju i urednom izdržavanju internata za siročad bez roditelja i za decu, koja zbog daljine ili rđava puta ili drugih prepreka moraju cel dan provesti u školi;

7. starati se, da svi putevi, koji vode školi, budu uređeni;

8. po gradovima i varošima urediti školske kupaoznice i dečje poluklinike za specijalna lečenja;

9. podmirivati sve stvarne potrebe oko izdržavanja škola;

10. potpomagati sve prosvetne ustanove, kojima se širi prosveta u narodu.

Ako koja politička općina ne bi vršila ove dužnosti kako može i treba primorati će je na to nadležne državne vlasti zakonskim merama.

Čl. 29. Školski proračun (budžet) sastavlja školski odbor dotične školske općine i predlaže poglavarstvu političke općine, da ga uvrsti u godišnji općinski proračun.

Političke općine ne smeju proračun školski odeliti od proračuna za općinske potrebe. Imaju ga uvrstiti kao sastavni deo općinskoga proračuna pod posebnim naslovom »Osnovna nastava«. U njeg se imaju uvrstiti svi izdaci, koji su potrebni za valjano izdržavanje škole i pravilno razvijanje nastave. Predlog školskoga odbora imaju se priložiti općinskom proračunu prigodom njegova predlaganja višoj oblasti na odobrenje.

Svaka školska općina mora imati svoj proračun.

Dužnost izvestitelja za školski proračun prigodom njegove rasprave u općinskom veću vrši u seoskim općinama upravitelj škole.

Čl. 30. Zgrade osnovnih škola moraju stajati na shodnim i zdravim mestima; moraju biti suhe i svetle te imati dovoljno prostora za mladež.

Ministar Prosvete u sporazumu s Ministrom Građevina a po saslušanju Glavnoga prosvetnoga Saveta propisuje ugledne planove i pravila o gradnji školskih zgrada i učiteljskih stanova, o nameštaju, o uređenju školskih vrtova, dvorišta i t. d.

Čl. 31. Gde općina nema potrebnog zemljišta ili ga ima, ali je za školsku potrebu nepodesno, može ga otkupiti po zakonu o eksproprijaciji zemljišta.

Čl. 32. Svaka škola mora imati onoliko propisnih stanova za nastavnike, koliko u školi ima posebnih odeljenja. Stanovi moraju biti u blizini škole.

Bez propisanoga broja učiteljskih stanova sa nužnim pripadnostima ne može se na selu otvoriti škola niti novo odeljenje na već postojećoj školi.

U gradovima, gde se za nastavnike može naći udoban stan, ne moraju općine graditi učiteljske stanove.

Gde učitelj nema stana u naravi, dobivat će od općine dodatka na stanarinu, koji će odrediti prosvetna vlast prema mesnim prilikama.

Čl. 33. Po odobrenju nadležnih vlasti općina redovno gradi u vlastitoj režiji sve zgrade za školsku potrebu služeći se radnom snagom i materijalom, kojim raspolaže.

Plan za gradnju školske zgrade mora odobriti državna prosvetna vlast.

Čl. 34. Općine mogu podizati o svome trošku zgrade u prosvetne svrhe naroda kao: škole za poljoprivredu, za domaćice, ženske stručne škole i t. d.

U ovu svrhu može se više općina udružiti.

Čl. 35. Kod svake novogradnje i dogradnje zgrada, što ih općine dižu u prosvetne svrhe, bilo koje vrste, priteče država svima općinama — osim gradskima, koje imaju svoje građevne stručnjake na njihovu molbu u pomoć i o svome trošku u ovome: — izrađuje građevne planove i troškovnike, vodi vrhovni stručni nadzor i daje sve potrebne stručne komisije za pregledbu gradnje.

Čl. 36. Onim općinama, koje nemaju propisnih školskih zgrada, niti imaju materijalne mogućnosti, da ih same podižu državna prosvetna vlast pomoć u novcu pri podizanju školskih zgrada.

Nadležne vlasti mogu odobriti, da se za gradnju škola upotrebe radne snage i materijal, kojima raspolaže državna vlast.

Država ima u pravilu siromašnim općinama pomagati novčanim pripomoćima i za popravak školskih zgrada i za nabavu učila.

Čl. 37. Da bi se otvaranjem novih škola brže i jače podigla osnovna narodna prosveta, osniva se Državni Školski Fond s kapitalom od jednu stotinu milijuna dinara, kome će se iz državnoga proračuna dodavati svake godine po dvadeset milijuna dinara. Iz toga fonda će se davati zajmovi za građenje novih školskih zgrada.

Zajmovi imaju biti uz kamatnik Narodne Banke i godišnju odplatu. Rok se određuje prema visini pozajmljene svote, najkraći rok može biti pet, a najduži dvadeset godina.

Ovim fondom upravlja Ministar Prosvete prema pravilima što će ih propisati Ministar Prosvete u sporazumu s Ministrom Finansija.

Čl. 38. Školsko dvorište ne sme se upotrebiti ni za što drugo osim za dečje odmaralište i igralište.

Čl. 39. Imovinu jedne školske općine sačinjavaju:

1. sve školske zgrade i celokupno nepokretno školsko imanje;

2. sav školski nameštaj;

3. zbirke učila i školske knjižnice;

4. mesni školski fond, pokloni i zadužbine;

5. gotovina od raznih prihoda.

Čl. 40. Mesni školski fond služi:

1. za pomaganje siromašnih učenika, naročito onih bez roditelja;

2. za pomaganje učeničkih izleta i utakmica, školskih knjižnica za decu i odrasle, za podmirjenje sitnih nepredviđenih školskih potreba;

3. za potrebe narodnoga prosvjećivanja u opće.

Čl. 41. Školska općina ima biti gruntovno upisana kao vlasnik odnosno ubaštinitelja na sav nekretni školski posed.

Od školske imovine ne može se ništa ni otuđiti ni zadužiti osim u svrhe narodne prosvete.

Čl. 42. Ako se iz jedne školske općine izdvoji nova školska općina, ima ona pravo na razmeran deo zajedno stečene školske imovine. Podela će se izvršiti sporazumno.

U slučaju nesporazuma rešava spor državna prosvetna vlast.

Čl. 43. Političke opštine imaju do početka školske godine nabaviti knjige i sav potreban pribor, za pisanje, crtanje i ručni rad za sve učenike svoga školskoga područja prema izkazanoj potrebi, koju će izvršiti upravitelj škole u sporazumu s nastavničkim većem, a u smislu školskih propisa.

Općine imaju prava naplate za knjige i pribor samo od imućnih roditelja školske dece. Kao imućni smatraju se oni, koji po određenom poreznom cenzusu ne važe kao oskudni i siromašni u općini. Ako općinsko zastupstvo zaključi, da će se poslužiti svojim pravom naplate, ono odmah ustanovljuje i visinu cenzusa s obzirom na mesne prilike i imućstveno stanje općine i općinara. Ono može na predlog školskoga upravitelja činiti iznimke na bolje te oprastati od naplate i iznad cenzusa one roditelje, koji imaju više dece u školi.

Čl. 44. Za podmirjenje potreba ima svaka seoska školska općina školsku blagajnu, u koju ulaze:

1. iznosi, koje daje politička općina na ime izdržavanja škole po redovnom proračunu;

2. iznosi, koje daje školi Oblasni Školski Odbor;

3. prihodi od školskoga imanja, fondova ili od čega drugoga, što školi pripada;

4. prihodi od novčanih kazni, koje idu u korist školske blagajne;

5. prihodi od poklona ili zadužbina.

IV. Nastava.

Čl. 45. U osnovnoj školi se uči:

1. nastava o veri s moralnim poukama;

2. srpsko-hrvatsko-slovenački jezik;

3. poznavanje prirode s gospodarstvom i higijena;

4. zemljopis naše Države s kratkim poznavanjem drugih zemalja;

5. narodna povest s najznamenitijim događajima iz opće povesti;

6. račun s geometrijskim oblicima;

7. građanske pouke;

8. crtanje i pisanje;

9. pevanje i gimnastika;

Nastavni plan i program propisuje Ministar Prosvete po saslušanju Glavnoga Prosvetnoga Saveta.

Predlog nastavnoga plana za versku nastavu stavlja dotična crkvena vlast, a propisuje ga Ministar Prosvete u sporazumu s tom vlasti.

Čl. 46. Temeljna načela nastave u osnovnim školama imaju biti ova:

1. nastava ima se vršiti u duhu narodnom uvodeći decu u posebnu kulturu, koja se u našem narodu razvila;

2. nastava ima odgajati ljubav prema baštinenjog grudi i poštovanje prema ratarskom staležu, kojemu pripada golemu većina naroda;

3. nastava ima iznositi primere moralnih vrline naših ljudi; lepotu naših krajeva, i slavne dane naše prošlosti, da se time odgoji u deci ljubav prema otadžbini;

4. nastava ima da upozna decu s lepim oblicima narodnoga života s obzirom na njegovo pesništvo, melodije, nošnje i običaje, da deca to upoznaju, zavole i u životu kao posebna narodna obilježja zadrže;

5. nastava treba da se izvodi, naročito u nerazdeljenim školama, u smislu načela o koncentraciji nastavnoga rada;

6. nastava ima se izvoditi prema načelima škole rada.

Čl. 47. U starijim razredima nastava se mora udešavati prema mesnim prilikama i potrebama života. Ona će u seoskim školama razvijati smisao za poljoprivredu, a po gradovima za zanat i trgovinu.

Čl. 48. Nastava se vrši u osnovnim školama na državnom jeziku.

U školama, gde su učenici druge rase i jezika, dopušta se osnovna nastava za prve četiri godine t. j. nižoj osnovnoj školi na njihovu maternem jeziku. U tim razredima je učenje državnoga jezika kao posebnoga predmeta obavezno.

U svim razredima državne više osnovne škole bez izuzetka vrši se nastava samo na državnom jeziku. U školama, gde su deca druge rase i jezika, uči se u višim razredima osnovne škole njihov maternji jezik kao obavezan predmet.

Čl. 49. Deca narodnosti srpsko-hrvatsko-slovenačke moraju pohađati školu svoga maternjega jezika, ako takova škola u mestu postoji; deca drugih narodnosti mogu polaziti po volji škole svoga ili državnoga jezika, ako takova škola postoji u dotičnoj školskoj općini.

Čl. 50. Sve nastajne predmete u osnovnoj školi u pravilu poučavaju državni nastavnici.

U školama, gde su nauku o veri dosada poučavali nadležni duhovni pastiri ili njihovi zamenici, imaju ta lica pravo odnosno dužnost to i dalje činiti no brez prava na nagradu.

U kojoj školi ne poučava u veri svećenik ili je vrši, ali neuredno, preuzima i redovno dalje vrši tu nastavu svetovno učiteljsko lice iste veroispovesti.

Učitelje poučavaju prema potrebi u ručnom radu i kućanstvu i učenici iz odeljenja, u kojima redovnu nastavu vrše učitelji.

Član 51. Osnovne škole su nerazdeljene i razdeljene.

Škole s jednim nastavnim licem, koje poučava sve učenike dotične škole, jesu nerazdeljene; one s dva ili više nastavnih lica, u kojima se deca razdele na poedina nastavna lica za poučavanje, jesu razdeljene.

Čl. 52. Učenici, koje poučava jedno nastavno lice u posebnom sobi, čine školsko odeljenje.

Učenici se u svrhu nastave razređuju prema školskim godišta u razrede. Razred čine učenici redovno jednoga godišta, koji se u istom nastavnom predmetu zajedno poučavaju.

U svrhu koncentracije nastave u školama, gde nastavnik ima poučavati u isto vreme više godišta, mogu se spojiti učenici dvaju, a u višoj osnovnoj školi i triju godišta, u jedno dvogodište odnosno trogodište, te učenici tih godišta čine tada jedan razred.

Učenici istoga dvogodišta ili trogodišta redovno se zajedno poučavaju u istoj stvarnoj građi, te se prema tome mogu za tu svrhu prirediti i posebni udžbenici.

Čl. 53. Svaki nastavnik ima svoje odeljenje. Odeljenje s jednim razredom u pravilu ne može imati više od 60, a sa više razreda više od 50 učenika. Kad broj učenika bude veći, odeljenje se deli.

Čl. 54. Kad u jednoj školi nema dovoljno dece za više razrede, može prosvetna državna vlast na predlog školskoga nadzornika sastaviti decu viših razreda iz dve ili više susednih škola iste školske općine u jedno odeljenje.

Čl. 55. Otvaranje novih i proširenje postojećih škola, gde za to nastane potreba u smislu ovoga zakona, imperativno naređuje oblasna prosvetna vlast na predlog oblasnoga školskog odbora, ako to sami žitelji ne zatraže. Politička općina imade nalog državne prosvetne vlasti provesti.

Čl. 56. Državna prosvetna vlast stara se o izradi školskih udžbenika u smislu pravila, koja izdaje Ministar Prosvete po saslušanju Glavnoga Prosvetnoga Saveta.

Čl. 57. U školama se mogu upotrebljavati samo oni udžbenici državnoga ili privatnoga izdanja, koje je odobrio Ministar Prosvete na osnovi pregleda i preporuke Glavnoga Prosvetnoga Saveta.

godine držati na svakoj osnovnoj školi završna školska svečanost. Glavni zadatak te svečanosti ima biti, da se prikaže rezultat godišnjega rada škole, kako bi roditelji taj rad što bolje upoznali i cenili.

V. Učenici.

Čl. 64. Upis učenika ima obaviti školski odbor najmanje mesec dana prije početka školske godine na osnovi lekarskoga pregleda i popisa sve za školu dorađene dece koji pod svojom dogovornosti sastavlja politička općina.

Utvrđeni imenik upisane dece uz imenik one dece, koja su ostala neupisana, potpisuje školski odbor i šalje sreskom školskom nadzorniku na pregled i odobrenje. Spisu se prilažu i sve molbe i žalbe, ako bi ih bilo.

Čl. 65. U prvi razred upisuju se sva sposobna muška i ženska deca, koja su navršila sedam godina ili će navršiti do kraja dotične građanske godine. Telesno i duševno osobito razvijena deca mogu biti upisana u školu i s potpuno navršenom šestom godinom, ako u školi ima dovoljno mesta.

Mlađa se deca ne mogu upisati u osnovnu školu.

Čl. 66. Na osnovi lekarskoga pregleda oslobađaju se trajno od polaza osnovne, škole deca:

a) koja zbog telesne nesposobnosti ne mogu dolaziti u školu niti mogu s uspehom pratiti nastavu (sakata, slepa, gluvo-nema itd.);

b) koja su umobolna ili umno nedovoljno razvijena;

O ovoj deci uprava škole i dalje vodi računa po čl. 20 ovoga zakona.

Na osnovi lekarskoga mišljenja može se na godinu dana odgoditi upis one dece, koja nisu za školu bilo telesno bilo duševno dosta razvijena, a ima nade, da se mogu razviti.

Čl. 67. Imenik upisane dece dostavlja će školski odbor političkoj općini, koja će pozvati roditelje ili staratelje, da dovedu decu u školu, kad se objavi početak rada.

Čl. 68. Školski odbor može dopustiti pojedinim roditeljima, da svoju decu privatno poučavaju doma, Lica, koja ih poučavaju moraju imati sposobnosti za taj posao.

Koja se deca doma poučavaju moraju svake godine položiti ispit na državnoj osnovnoj školi, u pravilu u nadležnoj školskoj općini. Iznimku od ovoga može u opravdanim slučajevima dopustiti nadležni sreski školski nadzornik.

Za ovaj ispit plaća se propisana taksa.

Privatnoga učenika ne može ispitivati na ispitu ono lice, koje ga je poučavalo.

Čl. 69. Sva upisana deca moraju uredno dolaziti u školu. Za izostajanje su odgovorni njihovi roditelji ili staratelji, a i oni, koji bi školsku decu primili u službu.

Izostanak od škole opravdan je u ovim slučajevima:

a) bolovanje deteta;

b) potreba deteta kod kuće radi dvorbe opasno obojelih roditelja;

v) smrt člana porodice;

d) elementarna nepogoda; kad poplava, oluja, vijavica ili snežni smetovi spreče dolazak u školu.

Privremeno se isključuju od polaza škole ona deca, koja boluju od kakve zarazne bolesti.

Čl. 70. Učitelj vodi tačnu evidenciju o izostajanju učenika od škole te ih prema prilikama opravdava ili ne opravdava.

O neopravdnim izostancima sastavlja poseban iskaz svakoga 1. i 15. u mesecu te ga predlaže mesnom školskom odboru.

Mesni školski odbor pozove roditelja ili staratelja najdalje u roku od četrnaest dana te mu prikaže korist školskoga odgoja i potrebu, da mu dete školu uredno polazi.

Ako se roditelj ne opravda, izriče školski odbor kaznu nakon pismenoga saslušanja, koja može biti:

a) opomena;

b) pismeni ukor;

v) novčana kazna od 5—10 dinara po izostalom danu.

Ne koriste li tri kazne od školskoga odbora, šalje se dalje prijave sreskomu školskom nadzorniku. On poziva nemarne roditelje preda se te im daje shodne upute o vrednosti škole. Upotrebljava, prema potrebi, i jednu od onih kazna, što ih izriče mesni školski odbor.

Kazne se u pravilu upotrebljavaju označenim redom. Kod težih slučajeva može se preko reda upotrebiti teža kazna.

Novčane kazne izriču se u korist školske blagajne. Naplaćuje ih općinsko poglavarstvo pod osobnom odgovornošću predsednika ili načelnika općine u roku od petnaest dana po primitku presude.

Čl. 71. Po mesnom školskom odboru ili školskom nadzorniku pozvani roditelji moraju se poziviti odazvati. Ako se ne odazovu, dužna je općinska politička vlast postupati jednako kao i u slučajevima neposlušnosti na poziv druge koje javne vlasti.

Čl. 72. Učenički napredak iz nastavnih predmeta ocenjuje se dvaput godišnje: krajem prvoga polugodišta meseca januara (sečnja) i krajem drugoga polugodišta meseca juna (lipnja). U isto vreme ocenjuje se i vladanje učenika.

Za ocenu napredka i vladanja propisuju se ovi stepeni: za napredak u nastavi: vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2), nedovoljan (1); za vladanje: vrlo dobro (4), dobro (3), slabo (2).

Beleške o napredku i vladanju učenika mogu se i mesečno unositi u razredni imenik.

Čl. 73. Prevodenje učenika u stariji razred vrši se na osnovi godišnjeg ocenja.

Kod odlučivanja o prelazu učenika u stariji razred imade se uzimati u obzir na celokupan njegov napredak u školi. Samo onaj učenik koji se pokaže uopće slab te je tom ocenom barem iz tri predmeta ocenjen, ostavlja se da ponovi razred.

Čl. 74. Prevodenja učenika iz jedne škole u drugu vrši se po zaključku roditelja naročitim predviđanjima, koje upravitelj škole šalje neposredno upravitelju one škole, u koju učenik prelazi.

Iz upisne knjige prve škole učenik se ispišuje onda, kad upravitelj druge škole izvesti, da je učenik tamo upisan.

Prevodnicu dobijaju i oni učenici, koji prije navršeno obavezno školovanja prelaze u građansku, srednju stručnu školu ili u zanat.

Čl. 75. Učenici, koji su zadovoljili svoju školsku dužnost izvršivši osam godina školovanja ispišuju se iz škole i dobijaju o tome školsku otpustnicu.

Upravitelj škole ima po naročitom iskazu voditi brigu o svim učenicima, koji stupe u druge škole, i paziti da se ne čine zloupotebe.

Čl. 76. Valjanim učenicima, koji se odlikuju vrlo dobrim vladanjem i učenjem, daju se nagrade,

a nevaljani se kažnjavaju, pošto se prethodno iscrpu sva druga sredstva.

Zabranjuje se telesna kazna. Zabranjuje se dalje svaka kazna, kojom bi se učenik izlagao podsmehu drugova, ili bi se u njemu ubijala volja i samopouzdanje.

Čl. 77. U toku osmogodišnjega školovanja učenik se može ispisati iz škole u ovim slučajevima:

a) kad teško oboli od kakve neizlečive bolesti;

b) kad zbog poznijega upisa ili ponavljanja razreda za školu prestari te muškarcu navršši šesnaestu, a devojčica petnaestu godinu;

v) kad ni izostajanje ni kazne nisu pomogle popraviti učenikovo vladanje.

U sva tri slučaja rešava mesni školski odbor na molbu roditelja ili po svojem nahođenju, a odobrava sreski školski nadzornik.

U slučaju pod a) potrebno je lekarsko uverenje; u slučaju pod v) uputit će se dete u zavod za popravak dece.

Čl. 78. Uzgajanje muške i ženske dece je zajedničko. Gde prilike dopuste, mogu se odvojiti muška i ženska deca u zasebne muške i ženske škole ili u zasebna odeljenja.

Čl. 79. Sve odredbe ovoga zakona, koje se odnose na mušku decu, potpuno važe i za žensku, u koliko nije ovde drukčije određeno.

VI. Nastavnici.

1. Vrste nastavnika i njihova sprema.

Čl. 80. U svima državnim osnovnim školama, zabavištima, školama za nenormalnu i nerazvijenu decu, tečajevima za odrasle nepismene, kao i drugim sličnim školama koje su pod Ministarstvom Prosvete, nastavu izvršuju učitelji i učiteljice.

Čl. 81. Učitelji mogu po službi biti pomoćni, privremeni i stalni.

a) Za pomoćnoga učitelja može se postaviti ono lice, koje je svršilo srednju školu s ispitom zrelosti.

b) Za privremenoga učitelja može se postaviti ono lice, koje je svršilo državnu učiteljsku školu i položilo učiteljski ispit zrelosti.

v) Za stalnoga učitelja postavlja se privremeni učitelj, koji je napravio praktični učiteljski ispit i proveo u službi tri godine.

Čl. 82. Praktični učiteljski ispit može praviti privremeni učitelj nakon dvogodišnjega uspešnog rada u školi.

Čl. 83. Pomoćni učitelji, koji su uspešno radili u školi najmanje 2 godine, mogu postati privremeni, ako polože u učiteljskoj školi dopunski ispit zrelosti.

Čl. 84. Sva nastavna lica, koja nemaju stalnost službe, postavljaju prosvetni inspektori. Ostala se nastavna lica postavljaju u smislu čl. 52. Zakona o činovnicima.

Postupak prigodom imenovanja i unapređenja vrši se u smislu odredaba Zakona o činovnicima.

Čl. 85. U nižim razredima mogu poučavati učitelji i učiteljice bez obzira na spolj. učenika. U starijim razredima valja nastojati, gdegod je to moguće provesti s obzirom na broj učenika i učiteljskih lica, da učitelji poučavaju mušku, a učiteljice žensku mladež.

U zabavištima se za stalnu učiteljicu zabavišta postavlja lice, koje je steklo posebne kvalifikacije za tu službu u državnim tečajevima ili zavodima.

Čl. 86. Za pojedine stručne predmete, a naročito u razredima više osnovne škole, mogu se postavljati stručno obrazovana lica kao honorarni nastavnici. Njihova sprema i nagrada ne podpada pod odredbe ovoga zakona.

2. Dužnosti nastavnika.

Čl. 87. Svaki učitelj, ma koje vrste, mora pri stupanju u državnu službu položiti zakletvu propisanu za državne službenike.

Zakletvu vrši neposredno pretpostavljeni školski nadzornik.

Čl. 88. Svi državni nastavnici imadu odgajati decu po pedagogijskim načelima i poučavati sve nastavne predmete prema propisanim programima u duhu odredaba čl. 1. i 46. ovoga zakona.

Čl. 89. Nastavnik mora u pravilu držati onoliko časova, koliko ih je za dotični razred odnosno odeljenje propisano.

Nastavnike prvoga i drugoga razreda može školski upravitelj uposliti u višim razredima do ukupnoga rada od 26 nedeljnih časova.

Čl. 90. Nastavnici su dužni uredno voditi razrede i školske upisnice i sve ostale propisane upisne knjige.

Čl. 91. Nastavnici su dužni obraćati pojednako pažnju na sve učenike bez razlike i ocenjivati ih i po napredku i po vladanju pravično i nepristrasno.

Čl. 92. Nastavnici su dužni u dane, koje odredi Ministar Prosvete voditi decu službi Božjoj.

Čl. 93. Nastavnici su dužni izveštavati upravitelja škole o učenikom izostajanju od škole, ako roditelji ili staratelji ne bi opravdali izostanke u roku od pet dana.

Čl. 94. Nastavnici su dužni pri primanju razreda ili škole primiti i sve školske stvari: učila, spise, knjižnicu, razredni imenik i sve ostalo, što dotičnom razredu ili školi pripada, i sve to čuvati u ispravnom stanju do predaje.

Za ove stvari nastavnik potpisuje inventar i materijalno za njih odgovara.

Nastavnika uvodi u dužnost upravitelj, a gde ovoga nema, predsednik mesnog školskog odbora.

Čl. 95. Svi nastavnici dužni su po upravitelju rasporedu i naređenju zamenjivati oboje i odsutne nastavnike.

U slučajevima kraće bolesti ili odsustva pojedinih nastavnika razredi se u pravilu spajaju u odeljenja s većim brojem dece.

Čl. 96. Svi nastavnici moraju se vladati u službi onako, kako dolikuje obrazovanim ljudima i odgajateljima omladine i naroda.

Čl. 97. Ako škola ima propisan stan za nastavnika, dužan je nastavnik u njemu stanovati i održavati stan u redu.

Iz školskoga proračuna vršiče se samo opravdani i veći popravci i to u sporazumu sa mesnim školskim odborom.

Čl. 98. Svi su nastavnici dužni sudelovati u radu nastavnčkih i roditeljskih veća koja se sastaju radi pretraganja školskih pitanja.

Čl. 99. Nastavnici moraju, kad se pozovu, pohoditi o državnim trošku sve naučne i praktične učiteljske tečajeve i predavanja koja se priređuju radi upoznavanja sa naučnim novinama, ili radi postizavanja jednoobraznosti u nastavi.

Čl. 100. Nastavnici treba da pomažu svaki rad van škole, koji se preduzima radi prosvetljivanja širih krugova u duhu ovoga zakona. U proračun Ministarstva Prosvete unosić će se svake

godine potrebna svota za nagradu onim nastavnicima, koji s osobitim uspehom rade na narodnom prosvetljivanju van škole.

Za rad u posebnim tečajevima dobivati će nastavnici nagradu, koju će odrediti državna prosvetna vlast.

Čl. 101. Ako je nastavnik za vreme školovanja uživao državnu pomoć, ne može mu se uvažiti ostavka niti dopustiti prelaz u drugu državnu službu, dok kao nastavnik ne odsluži dva puta onoliko vremena, koliko je pomoć primao.

Izuzimaju se oni, za koje lekarska komisija utvrdi da su zbog bolesti za dalji rad u školi nesposobni ili su inače nepodesni.

Čl. 102. Svaki izostanak od dužnosti mora nastavnik blagovremeno i potpuno opravdati na način, koji bude propisan.

3. Prava nastavnika.

Čl. 103. Svi nastavnici državnih narodnih škola su državni činovnici te imadu položaj i sva prava državnih činovnika po Činovničkom Zakonu.

Za nastavnike u svemu vredi Zakon o državnim činovnicima, u koliko ovim zakonom nije drukčije određeno.

Sva prava i dužnosti ustanovljene za učitelje ovim zakonom vrede i za učiteljice, u koliko nije posebiće drukčije određeno.

Čl. 104. Učiteljicama se dopušta udaja. Za udaju moraju dobiti prethodno odobrenje od oblasne školske vlasti, koja to odobrenje daje, ako kod toga ne trpe služba, ugled staleža ili se ne slabi njezin materijalni položaj.

Čl. 105. Oni učitelji, koji služe u državnima ili od države priznatima humanim (karitativnim) ustanovama, za koje je potrebna učiteljska sprema, imaju platu i sva ostala prava po ovome zakonu.

Čl. 106. Učiteljima, koji rade u školama za nenormalnu i nerazvijenu decu, kao i u drugim stručnim zavodima, te imadu pored redovne i naročito stručnu spremu povećavaju se u smislu čl. 7. Činovničkoga Zakona redovne prinadležnosti, osim podataka na skupoću, za 10 %.

Oni nastavnici, koji svrše višu stručnu školu sa završnim ispitom, rasporedit će se prema svojim kvalifikacijama. Njihove kvalifikacije ocenjuje Glavni Prosvetni Svet.

Čl. 107. Nastavnik, koji službuje na mestu dobivenom stečajem, je nepokretan osim u slučajevima, koje predviđa ovaj zakon. Nastavnici, koji nisu dobili mesto stečajem, jesu pokretni u smislu Činovničkoga Zakona.

Čl. 108. Pokretna nastavna lica mogu se premetati u drugo mesto samo:

1. po njihovoj molbi podnesenoj na osnovi raspisanoga stečaja;

2. po službenoj potrebi, i to samo u prva dva meseca školske godine, kad se na školi odeljenje zatvori zbog nedovoljnoga broja upisanih učenika; pa i u ovome slučaju samo onda ako u tome mestu nema pokretnoga nastavnog lica, koje se u prvome redu premešta;

3. ako dvaput uzastopce dobije ocenu „nedovoljan“;

4. ako dva učiteljska lica zamole uzajamno premeštanje i to opravdajući važnim razlozima.

U slučajevima točke 2. ovoga člana premešta se ono lice, koje je na osnovi tečaja poslednje došlo u to mesto. Nastane li u tome mestu potreba učiteljskog lica u toku te godine ili u poteku naredne, onda ono lice, koje je bilo premešteno, ima pravo da se vrati.

Čl. 109. Svaki nastavnik državne narodne škole osim plate i drugih priloga po činovničkom i ovom zakonu, ima pravo na besplatan stan u smislu čl. 32. ovoga zakona, zatim ogrev, koji mu daje politička općina iz redovnoga školskoga proračuna (čl. 28. ovoga zakona).

Stan je propisan, kad je suv, dobro osvetljen, kad ima dve do tri sobe 4×5×5 m, kuhinju 4×3×3 m, podrum, odeljenje za ostavu, staje za domaćinske potrebe i vrt na selu.

Ogrev se daje u naravi ili u novcu. Oblasni školski odbor određuje prema mesnim prilikama i potrebi količinu toga ogrjeva.

Ne mogu imati dva posebna ogrjeva muž i žena u jednom mestu.

Čl. 110. Kad činovnik drugoga zvanja, koji ima propisane kvalifikacije i učiteljsku spremu, pređe u učiteljsku službu, ne može imati veću platu od one, koju bi imao, da je bio učitelj.

Ne može se prevesti u učiteljsku službu činovnik:

a) stariji od 30 godina, ako prije toga nije bio učitelj;

b) koji je bio učitelj, ali je imao prekid duži od petnaest godina;

c) koji bi zajedno s prekidom imao više od trideset i dve godine službe;

č) koji je zbog nepodobnosti za učiteljsko zvanje već jednom uklonjen iz učiteljske službe.

Čl. 111. Kad stalan učitelj ili zabavljač navršši trideset i dve godine državne službe, ima pravo na onoliko penziju, kolika mu je bila poslednja godišnja plata ubrojivši ovamo 15 % po čl. 31. Zakona o činovnicima.

Po navršenoj trideset i drugoj godini službe mogu se nastavnici staviti u penziju. Ako su zdravi i za rad u školi sposobni, mogu se zadržati i dalje u službi po pristanku.

4. Disciplinski postupak.

Čl. 112. Ako se nastavnik, u službi ili van nje, ogreši svojim službenim dužnostima propisane bilo ovim bilo Činovničkim Zakonom, ili ako povredi ugled svoga staleža, ima se protiv njega povesti disciplinski postupak.

Za izviđanja i rešenja krivica po ovome zakonu izdaje se na osnovi čl. 170. Zakona o činovnicima naročiti disciplinski zakon za nastavnike i prosvetno činovništvo.

Ovaj zakon ima se osnivati na načelima disciplinskih propisa zakona o činovnicima od godine 1923. od čl. 159. do 223. Dok se ne donese disciplinski zakon za nastavnike, imadu se krivice po ovome zakonu rešavati na osnovi disciplinskih propisa Zakona o činovnicima.

5. Postavljenje i razmeštanje nastavnika.

Čl. 113. Sva stečajem nepopunjena učiteljska mesta u školama i zabavištima popunjavaju se stečajem, koji se objavljuje preko službenih novina, a raspisuje ga oblasna prosvetna vlast.

Čl. 114. Raspored učitelja, koji su se javili na stečaj, vrši komisija, kojoj su virilni članovi: a) prosvetni inspektor, b) oblasni školski nadzornik, v) predsednik oblasne učiteljske organizacije. Po izboru ulaze u ovu komisiju dva člana oblasnoga školskog odbora, koje izabere ovaj odbor. Od ove dvojice jedan je učitelj.

Predsednik komisije je prosvetni inspektor, a zamenika mu bira komisija između svojih članova.

Nije li provedena oblasna učiteljska organizacija, ulazi u komisiju prvenstveno predsednik sreske učiteljske organizacije, a zatim položajem najstariji upravitelj osnovne škole u sedištu oblasti.

Mandat biranih članova komisije traje dve godine.

Komisija radi u mestu, gde je sedište inspektora; sastaje se na njegov poziv, a rešava većinom glasova.

Čl. 115. Na objavljeni stečaj u jednoj oblasti može se javiti svaki nastavnik iz Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca, koji na to ima pravo i potrebne kvalifikacije po ovom zakonu.

Zbog eventualnoga poučavanja u verj ima učiteljsko lice u pravilu biti one veroispovesti, kojoj pripada većina učenika.

Stečaj se vrši svake godine u dva raspisa. Prvi raspis stečaja vrši se za mesta s visokim, srednjim ili stručnim školama. Iza objavljena rezultata prvoga raspisa objavlja se drugi raspis stečaja za sva ostala upražnjena mesta ne ubrojivši ovamo netom upražnjena mesta na osnovi prvoga raspisa.

Na svaki raspis stečaja može se nastavnik javiti najviše na tri upražnjena mesta i to samo u jednoj prosvetnoj oblasti.

Čl. 116. Prvenstvo na raspisanom mestu imade komisija za raspored davati onim učiteljskim licima, koja po svojim svojstvima imadu jače pravo. Saglasno sa čl. 62. zakona o činovnicima daje se prvenstvo svojstvima navedenim u ovom članu. Najjače pravo imade svojstvo označeno na prvom mestu, a za njim postepeno dolaze ostala svojstva redom, kako su ovde navedena:

1. Uspeh u školi: — koji imadu više i boljih ocena nastavnoga rada.

2. Prosvetni rad uopće: — koji su uspešno radili na školskoj i narodnoj književnosti; intenzivno radili na prosvetljivanju naroda van škole; služili uspešno u težim krajevima.

3. Porodične potrebe: — koja učiteljska lica imadu dece za školovanje, izdržavanje braće i sestara ili iznemoglih roditelja.

4. Vreme službovanja: — koja učiteljska lica uz jednake prednje uslove duže službuju.

Čl. 117. Nemaju prava javljati se na stečaj ovi učitelji:

1. koji nisu imenovani stalnim učiteljima (čl. 81. ovoga zakona);

2. kojima prosečna ocena nastavnoga rada poslednje tri godine ne premašuje dovoljan (2) uspeh;

3. koji još nisu u stečajem dobivenom mestu proveli najmanje tri godine izuzevši slučaj venčanja između učiteljskih lica.

Čl. 118. Na prvi raspis stečaja za mesta s visokim, srednjim ili stručnim školama imadu pravo javiti se nastavnici s najmanje dvanaest godina uspešne učiteljske službe.

Na drugi raspis stečaja mogu se javiti svi nastavnici, koji imadu za to potrebne opće kvalifikacije.

Čl. 119. Kad se za neko mesto javi samo jedan učitelj, onda se on postavlja, ako ima potrebne kvalifikacije. Kad ima više molitelja, komisija predlaže za svako upražnjeno mesto dvojicu.

Gde je upražnjeno više učiteljskih mesta, predlaže komisija dvaput toliki broj učiteljskih lica.

Upražnjeno učiteljsko mesto popunjuje se licem oboga spola, kako je dotično mesto sistemizovano odnosno upražnjeno.

Uz imena predloženih učiteljskih lica javlja komisija Ministarstvu Prosvete i imena drugih molitelja uz prilog molbenica jednih i drugih. Dogotov

o vladanju u službi i van nje; o radu na narodnom prosvetivanju; o inom eventualnom radu i svojstvima učitelja, koja ga karakterišu kao uzgajatelja, nastavnika i rodoljuba; o eventualnim nepovoljnim uticajima, koji su sprečavali odgojni i nastavni rad u školi.

Sve navedene prilike imaće nadzornik prosuditi i na osnovi toga suda ustanoviti konačnu opću ocenu, kojom će oceniti učitelja kao pedagošku ličnost. Težište ocene imaće se osnivati na općem sudu, je li učitelj svoju dužnost zdušno vršio.

Ocene su za učiteljev rad: odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2), i nedovoljan (1). Ocenom »nedovoljan« ocenjuje se rad onoga učitelja, koji ne zadovoljava i koji je uzročnik neuspjeha u školi.

Čl. 126. Nadzornički nalaz, koji ima značaj godišnje ocene, učitelja, ima upravitelj škole posle inspekcije u overenom prepisu predložiti nadležnom sreskom školskom nadzorniku.

Na svršetku školske godine će sreski nadzornik sve nalaze sa pregledom konačnih godišnjih ocena predložiti oblasnoj prosvetnoj vlasti radi upisa konačnih ocena u službeničke listove kod oblasti i Ministarstva. Pregled ocena ima se predložiti u dva primera, jedan za oblast, a drugi za Ministarstvo.

Čl. 127. Upravitelj škole imaće posle inspekcije nadzornikov nalaz ubeležen u kontrolnu knjigu dati nastavniku na uvid, a nalaz sa nedovoljnom ocenom imaće dotičnom nastavniku odmah dostaviti u overenom prepisu.

Protiv nedovoljne ocene može se nastavnik žaliti prosvetnom inspektoru u roku od tri dana iza saopštenja. U tom slučaju odredit će prosvetni inspektor ponovni pregled po drugom koem nadzornom organu. Troškove za ponovni pregled plaća žalilac, ako se tim pregledom potvrdi prva ocena.

Ako učiteljev rad pregleda i oceni sreski i oblasni školski nadzornik, odlučna je za tu školsku godinu ocena oblasnoga školskog nadzornika.

VII. Školski lekari.

Čl. 128. Službu školskoga lekara vrši sreski sanitetski referent. Može se postaviti i naročiti školski lekar, gde to potreba iziskuje. Njihovo je sedište u pravilu, gde je i sreski školski nadzornik.

Čl. 129. Položaj i plata školskoga lekara određeni su zakonom o državnim činovnicima.

U administrativnom pogledu školski lekari su potčinjeni prosvetnoj državnoj vlasti, a u pogledu stručnoga rada su u vezi s Ministarstvom Zdravlja.

Čl. 130. Školski lekar ima ove dužnosti: 1. svake godine vrši opći pregled školske dece u smislu propisa ovoga zakona i podnosi svoje predloge;

2. obilazi sve škole i prilikom pregleda daje učenicima prigodne higijenske pouke o čuvanju zdravlja i negovanju tela;

3. besplatno pruža lekarsku pomoć obolelim učenicima.

4. daje upute za obranu od zaraznih bolesti i stara se, da se one što pre suzbiju, kad se pojave;

5. obustavlja školski rad i vrši desinfekciju školske zgrade, kad se zaraza pojavi, te o tome izveštuje oblasnu prosvetnu vlast;

6. pregleda učionice i stanove učenika i nastavnika;

7. stara se o popravci zdravstvenih prilika u školi i oko nje.

Bliže odredbe o dužnostima školskoga lekara propisuje prosvetna državna vlast u sporazumu sa zdravstvenom državnom vlasti.

Čl. 131. Školski lekar je dužan na kraju školske godine, a i inače, kad se zatraži, podneti oblasnoj prosvetnoj vlasti stručan izveštaj o zdravstvenim prilikama škola i školske dece u njegovu srezu s predlozima, što bi trebalo preduzeti, da se poprave.

Čl. 132. Za obilaženje škola isplaćivat će se školskim lekarima putni troškovi iz državne blagajne kao i ostalim činovnicima, kad putuju po službenoj dužnosti.

VIII. Uprava i nadzor.

Čl. 133. Vrhovnu upravu i nadzor nad svim osnovnim školama, zabavištima i svim prosvetnim ustanovama vrši Ministar Prosvete neposredno i posredno preko svojih pomoćnih organa: uprava škola sreskih prosvetnih vlasti, oblasnih prosvetnih vlasti i odeljenja Ministarstva Prosvete za osnovnu nastavu i narodno prosvetivanje.

1. Uprava škole.

Čl. 134. Svaka zasebna osnovna škola sa zabavištem i pripravnim razredima, koji bi s njome bili u neposrednoj vezi, mora imati svoga upravitelja, koji upravlja školom i vodi neposredan nadzor nad njom.

Čl. 135. Kad je u školi samo jedan nastavnik, on vrši i upraviteljsku dužnost.

Upraviteljska mesta, koja se uprazne, popunjavaju se narednim stečajem. Do popunjenja upraviteljskoga mesta stečajem poverava privremeno upravu škole oblasna prosvetna vlast u pravilu po rangi najstarijem muškom nastavnom licu dotične škole.

Upraviteljice se mogu postavljati u odvojenim ženskim školama.

U mešovitim školama može biti upraviteljem i učiteljica, ako učitelj godinama službe za učiteljom znatno zaostaje.

Čl. 136. Školski upravitelj vrši ove dužnosti:

1. upravlja školom i vodi neposredan nadzor nad nastajom, uzgajanjem i redom;

2. uvodi u dužnost i razrešava od nje nastavnike; saopćuje im naredbe školskih i drugih nadležnih vlasti, koje se njih tiču i stara se o njihovom izvršenju;

3. pazi da svi nastavnici dolaze uredno na dužnost i da se u radu tačno pridržavaju propisanih nastavnih programa i uputstava;

4. pazi, da se u školi upotrebljavaju samo odobreni udžbenici;

5. pazi, da se učenici, na vreme ocenjuju i da se ocene upisuju u razrednu upisnicu;

6. nadzirava rad i vladanje nastavnika i prema potrebi ih opominje na ispunjavanje dužnosti u smislu odredaba ovoga zakona;

7. izveštava sreskoga školskog nadzornika o neurednim i nesavesnim nastavnicima i o njihovim krivicama;

8. određuje zamenu obolelim ili odsutnim nastavnicima ili ih prema prilikama i sam zamenjuje te o zamenama izveštava sreskoga školskog nadzornika kod zamenata preko tri dana;

9. daje nastavnicima u slučaju potrebe odsustvo do tri dana i o tom izveštava sreskoga školskog nadzornika;

10. pazi, da se na vreme izvrši pregled i upis učenika u školu i vodi računa o onima, koji su prešli u druge škole.

11. pazi, da učenici uredno pohađaju školu i na vreme izveštava roditelje (staratelje) i školskoga nadzornika o neopravdanim učeničkim izostancima;

12. saziva nastavnička veća i rukovodi njihovim radom;

13. pazi, da se održava u dobru stanju školska zgrada i sva školska imovina, zašto je zajedno sa školskim odborom i materijalno odgovoran;

14. traži blagovremeno potrebne opravke ili desinfekciju školske zgrade;

15. prima i otpušta školsku posluđu i stara se o održavanju čistoće u školi;

16. pomaže školskomu lekaru u vršenju njegove lekarske školske dužnosti i unapređenju zdravstvenih prilika u školi;

17. predlaže krajem svakoga polugodišta, a prema potrebi i češće, sreskom školskom nadzorniku opširan izveštaj o stanju svoje škole;

18. sprovodi prepisku ostalih nastavnika sreskom školskom nadzorniku i ostalim vlastima;

19. pomaže mesnom školskom odboru, da privilno i na vreme sastavi školski proračun i godišnje račune i upućuje ga na tačno vršenje dužnosti prema školi;

20. vodi i čuva svu školsku prepisku pod svojim potpisom i odgovornosti;

21. čuva i upotrebljava školski pečat.

Čl. 137. Za vršenje upraviteljske dužnosti u školama sa dva i više nastavnika upravitelj prima pored plate i naročiti dodatak. Njegova je veličina srazmerna broju odeljenja. Kad je broj odeljenja dva do pet, iznosi 5%, kod šest do deset odeljenja iznosi 10% od upraviteljeve osnovne i položajne godišnje plate. Ovaj dodatak ne utiče na veličinu penzije.

U školama sa deset i više odeljenja upravitelj se oslobađa rada u razredu.

2. Sreska prosvetna vlast.

Čl. 138. Radi stalnoga stručnoga i instruktivnoga nadzora Ministar Prosvete postavlja u svakome srezu ili za dva i više srezova po jednoga sreskoga školskog nadzornika.

U delokrugu jednog nadzornika računava se pedeset do osamdeset nastavnika odnosno školskih odeljenja, zabavišta i drugih prosvetnih ustanova. Ovaj broj zavisi od terenskih i saobraćajnih prilika. Prema tome u srezovima, u kojima ima više od naznačenoga broja odeljenja, ima biti po dva, a prema potrebi i više sreskih školskih nadzornika.

Kancelarija sreskoga školskog nadzornika ima biti u zgradi sreske uprave te obuhvaća najmanje dve sobe, za nadzornika i administrativno osoblje.

Čl. 139. Za stalnoga sreskog školskog nadzornika može se postaviti onaj nastavnik, koji je napravio ispit za učitelja građanskih škola, i koji je bio deset godina nastavnik u osnovnoj ili građanskoj školi.

Pored ovakvih kandidata Ministar Prosvete može postaviti i onoga učitelja, koji ima redovno učiteljsko osposobljenje, radio je u narodnoj školi najmanje petnaest godina, istakao se radom u školi i u narodu te napravio nadzornički ispit. Rad učitelja, koji se postavlja za sreskoga nadzornika, mora da bude prosečno vrlo dobar.

Čl. 140. Sreski školski nadzornik vrši ove dužnosti:

1. pregleda i odobrava početkom svake školske godine raspored nastavnoga gradiva za rad u pojedinim razredima, koji izrađuju upravitelji škola sa svojim nastavnim većem;

2. pohađi barem dva puta u godini osnovne i građanske škole te ostale niže prosvetne zavode u svome srezu, da dobro upozna nastavne prilike i da uklanja smetnje školskom radu;

3. poučava prema potrebi nastavnike u praktičnom školskom radu i stara se o njihovom usavršavanju; prilikom pregleda škola i rada drži ugledan predavanja ili sam ili najmanje s nastavnicima, kod kojih učestvuju sva nastavna lica;

4. nadgleda službeni rad upravitelja nastavnih već i školskih odbora; overava sve školske inventare i knjige školske administracije;

5. saziva sresko nastavničko veće, utvrđuje njegov dnevni red i rukovodi njegovim radom;

6. brine se o otvaranju novih odeljenja, novih škola i učestvuje pri izboru mesta za podizanje školske zgrade kao i pri pregledu privatnih zgrada za školsku upotrebu;

7. objavljuje školske zakone i naredbe preko upravitelja;

8. izviđa krivice nastavnika osnovnih i građanskih škola te ih kažnjava u krugu svoje nadležnosti; žalbe o izrečenoj kazni i krivice, čije rešenje ne spada u njegovu nadležnost, dostavlja višim školskim vlastima;

9. izviđa sporove između nastavnika i mesnih školskih odbora te ih izravnavja;

10. kažnjava predsednike i članove mesnih školskih odbora za nevršenje dužnosti prema zakonskim propisima;

11. predlaže prekid nastave u vanrednim prilikama;

12. stara se o popunjavanju praznih učiteljskih mesta i određuje nastavnike kao zamenike bolesnim nastavnicima licima; sporazumno s oblasnim školskim nadzornikom stara se za zamenu, ako je ona potrebna za duže vreme;

13. odobrava nastavnicima u toku školske godine odsustvo do deset i bolovanje do petnaest dana, a molbe za duže odsustvo i bolovanje predlaže oblasnoj prosvetnoj vlasti sa svojim mišljenjem;

14. vodi statistiku svih škola, odeljenja, nastavnika i učenika u svome srezu;

15. pazi pod ličnom odgovornosti, da se samo odobrene školske knjige upotrebljavaju u školama, i da se za školske knjižnice nabavljaju po školskom proračunu one knjige, koje odgovaraju svrham knjižnice;

16. odlučuje o upisivanju i ispisivanju učenika;

17. učestvuje u radu nadzorničkih već;

18. podnosi oblasnoj prosvetnoj vlasti polugodišnji izveštaj o stanju škola u svome srezu i čini potrebne korake za popravak toga stanja;

19. vodi prepisku sa svima školskim i drugim vlastima i posreduje u prepisci između upravitelja osnovne škole i viših prosvetnih vlasti;

20. izvršuje naredbe viših školskih vlasti i u ovome radu ravna se u svemu po uputstvima, koje propiše Ministar Prosvete o nadzoru škola;

21. ocenjuje nastavnike osnovnih i građanskih škola na kraju školske godine po odredbama ovoga zakona;

22. predlaže oblasnoj prosvetnoj vlasti u kojim mestima treba otvoriti školu za nenormalnu i nerazvijenu decu te se stara, da se ta decu šalju u zavode, koji su za njih osnoynani;

23. potpomaže s nastavnicima rad na narodnom prosvetivanju;

24. pazi, da svi školski odbori blagovremeno sastave proračun za izdržavanje škole i da ga podnesu nadležnoj vlasti;

25. stara se o otvaranju zabavišta, pripravnih razreda i tečajeva za odrasle analfabete;

26. rešava prijave za nemarni polaz školske dece;

27. rešava o privatnim ispitima učenika osnovnih škola;

28. odlučuje o početku svakodnevne nastave u školi.

Čl. 141. Sreski školski nadzornici imaju položaj i platu prema školskim kvalifikacijama i odredbama zakona o činovnicima. Pored toga primaju naročiti dodatak u iznosu od 25% redovnih primanja, što im se računa u penziju.

Čl. 142. Kad sreski i školski nadzornici putuju službenim poslom, imaju pravo na dnevnicu i poputninu prema odredbama zakona o činovnicima.

Čl. 143. U pogledu godina za penziju vrede za sreske školske nadzornike isti propisi kao i za nastavnike osnovnih škola.

Čl. 144. Radi otpravljanja kancelarijskih poslova ima sreski školski nadzornik u svome uredu jedno muško lice kao administrativnoga pomoćnika, po mogućstvu iz prosvetne struke. Ako je pomoćnik nastavničko lice zadržava sva prava i nadležnosti, koje učitelji imaju od države.

3. Oblasna prosvetna vlast.

Čl. 145. Radi unapređenja celokupne nastave i narodnoga prosvetivanja postoje oblasna prosvetna odeljenja.

Na čelu prosvetnoga odeljenja jest prosvetni inspektor, koji rukovodi celom prosvetnom organizacijom. U stručnim školskim poslovima je u neposrednom odnosu sa Ministarstvom Prosvete.

Čl. 146. Oblasno prosvetno odeljenje deli se na dva odeljka i to:

odsek za srednju i stručnu nastavu i odsek za osnovnu nastavu i narodno prosvetivanje.

Svaki odsek ima svoga šefa, koji uz prosvetnoga inspektora rukovodi organizacijom svoga odeljka.

Čl. 147. Šef odeljka za osnovnu nastavu i narodno prosvetivanje je oblasni školski nadzornik.

Prema potrebi može kod oblasne prosvetne vlasti biti dva ili više oblasnih školskih nadzornika. Ako ih je više, šef je onaj, koji je najstariji po položaju.

Čl. 148. Za stalnoga oblasnoga školskog nadzornika može se postaviti onaj, koji je svršio Višu Pedagošku Školu, položio diplomski ispit i bio učitelj osnovne ili građanske škole petnaest godina.

Pored ovih kandidata za oblasne školske nadzornike mogu se postaviti i oni sreski školski nadzornici, koji su se odlikovali u svojoj službi i proveli kao sreski nadzornici najmanje pet godina.

Čl. 149. Oblasni školski nadzornik vrši ove dužnosti:

1. najmanje jedanput u godini ima da obje pojedine delove svoje oblasti, da prouči prosvetne prilike, da kontrolise rad sreskih školskih nadzornika, mesnih školskih odbora osnovnih i građanskih škola; da daje potrebna uputstva i da ocenjuje rad onih nastavnika, koji je pregledao;

2. predlaže otvaranje novih škola i odeljenja u svome području;

3. predlaže popunjavanje upražnjenih nastavnih mesta u smislu čl. 120. ovoga zakona;

4. predlaže za stečaj sva upražnjena mesta u oblasti;

5. pregledava i dopunjava podatke za nastavničke službene listove;

6. odobrava odsustvo prema potrebi sreskim školskim nadzornicima u toku jedne školske godine do deset dana, nastavnicima do četrdeset dana prema čl. 110 činovničkoga zakona, a bolovanje jednima i drugima do tri meseca.

7. raspravlja i rešava sporove između nastavnika, školskih odbora i sreskih nadzornika;

8. izviđa krivice sreskih školskih nadzornika i postupa u smislu disciplinskih propisa;

9. sprovodi sa svojim mišljenjem preko prosvetnih inspektora Ministru Prosvete molbe nastavnika i sreskih i školskih nadzornika za odsustvo ili bolovanje, koje prelazi njegovu kompetenciju;

10. odobrava prekid rada u školi zbog zarazne bolesti ili kakve druge potrebe na osnovi predloga školskoga lekara i sreskoga školskoga nadzornika te o svemu tome vodi evidenciju;

11. odobrava uvođenje zimskih razreda mesto redovnih, gde to neophodna potreba zahteva;

12. preduzima sve, što je potrebno za popravak zdravstvenih prilika, od kojih zavisi napredak škole;

13. prikuplja i sređuje statističke podatke nastavnika, učenika, škola i svih drugih prosvetnih ustanova svoga delokruga i svoje oblasti;

14. podnosi Ministru Prosvete godišnji izveštaj, iz koga će se videti celokupni rad narodnih škola u oblasti;

15. sastavlja posebne predloge o svemu, što bi trebalo u oblasti uraditi za unapređenje nastave i prosvete;

16. izrađuje predloge za priredjivanje tečajeva za usavršavanje učitelja i upoznavanje sa nastavnim i naučnim novinama;

17. saraduje s oblasnim školskim odborom u svemu za napredak nastave i prosvete u svojoj oblasti i aktivno učestvuje u radu na narodnom prosvetivanju;

18. saziva prema potrebi sreske školske nadzornike u nadzornička veća radi pretresanja raznih školskih pitanja.

Čl. 150. Oblasni školski nadzornici imaju položaj i platu prema školskim kvalifikacijama i odredbama zakona o činovnicima. Povrh toga primaju naročiti dodatak u iznosu od 40% redovnih primanja, što im se računa u penziju.

Čl. 151. Kad oblasni školski nadzornici putuju službenim poslom, imaju pravo na dnevnicu i poputninu prema odredbama zakona o činovnicima.

Čl. 152. U pogledu godina za penziju vrede za oblasne školske nadzornike isti propisi kao i za nastavnike osnovnih škola.

Čl. 153. Radi vršenja kancelarijskih poslova oblasna prosvetna vlast ima potreban broj osoba

iza iz prosvetne struke. Nastavnička lica zadržavaju sva prava i nadležnosti, koja nastavnicima imaju od države.

4. Mesni školski odbor.

Čl. 154. Mesni školski odbor čine:

1. predsednik političke općine;

2. upravitelj škole, koji je ujedno i poslovođa odbora;

3. općinski lekar; ako ih je više, ulazi najstariji po položaju;

4. petorica pismenih građana.

Po mogućstvu imaju od građana školskim odborcima biti oni: koji imaju dece u školi; koji su ujedno općinski odborci; da su iz raznih mesta, ako se iz više mesta sastoji školska općina.

Ako u mestu ima više školskih upravitelja, ulazi u odbor najstariji po položaju.

U mestima, gde je sedište sreskoga školskoga nadzornika, ulazi u školski odbor i sreski nadzornik; gde ih je više, ulazi najstariji po položaju.

Čl. 155. Mesni školski odbor u gradovima s najmanje trideset hiljada stanovnika čine:

1. predsednik općine ili njegov zamenik;

2. nadzornik, koji nadzire gradske škole;

3. rektor Više Pedagoške Škole i upravitelj učiteljske škole, ako ovih škola u mestu ima;

4. školski lekar;

5. općinski inženjer;

6. položajem najstariji upravitelj osnovne škole;

7. pet članova gradskoga zastupstva.

Čl. 156. Članove školskoga odbora, osim onih, koji ulaze u odbor po položaju, bira odbor političke općine za ono vreme, na koje je i općinski odbor biran. Izmenom općinskoga odbora menjaju se i birani školski odborci.

Upraznjena mesta popunjavaju se u roku od mesec dana.

Ako ima više lica onoga zvanja, kome pripada virilno članstvo u gradskom školskom odboru, ulazi najstarije po položaju.

Zvanja su u školskom odboru časna.

Čl. 157. Mesni školski odbor u seoskim općinama bira iz svoje sredine predsednika, u pravilu ono lice, koje će po svojim svojstvima i položaju najbolje moći unapređivati ciljeve škole.

Ako je za predsednika izabran upravitelj škole, bira odbor prikladno lice za poslovođu, redovno između svojih članova ili učiteljskih lica iz mesta.

Ako je poslovođa lice izvan školskoga odbora, nema prava glasa kod glasanja na sednici.

U gradskim školskim odborima predsednik općine ujedno je predsednikom škol. odbora. Sprečenoga predsednika školskoga odbora zamenjuje u seoskim općinama godinama najstarije lice, a u gradskom školskom odboru lice najstarije po položaju.

Čl. 158. Sednice školskoga odbora drže se po selima u školskoj, a po gradovima u općinskoj zgradi. Sastaju se u sednicu prema potrebi; redovno jedanput mesečno na poziv predsednika ili njegova zamenika.

Članovi se pozivaju u sednicu pismenom pozivnicom, u kojoj se mora naznačiti i dnevni red zakazane sednice.

U sednicu se moraju pozivati svi članovi. Odluke su punovažne, kad je prisutno više od polovice ukupnoga broja članova, a odlučuje se većinom glasova.

Sednica se mora sazvati na zahtev jedne trećine članova odbora.

Čl.

Po isteku računске godine, a najdalje posle mesec dana, ima poslovođa sastaviti godišnji račun za tu godinu i predložiti ga na pregled školskom odboru.

Čl. 162. Politička općina dužna je krajem svakoga meseca od celokupnoga svoga prihoda predati u blagajnu školskoga odbora na ime izdržavanja škole razmerni deo za naredni mesec, koji školi pripada po školskom proračunu.

Ako politička općina ne bi školi izmirila pripadajući mesečni prinos za izdržavanje do kraja dotičnoga meseca, primorati će je na to nadležne vlasti zakonskim merama.

Čl. 163. Mesni školski odbor upravlja celokupnom školskom imovinom po odredbama ovoga zakona.

Čl. 164. Bliže odredbe o sastavljanju, odobravanju i izvršenju školskoga proračuna te o pregledu školskih računa propisat će Ministar Prosvete u sporazumu s Ministrom Finansija.

Čl. 165. Poslovođa sastavlja zapisnike odbor-skih sednica, rešenja, izveštaje, predstavlke i drugo; vodi svu prepisku, pomaže predsedniku u vršenju dužnosti i čuva odborske spise.

Za rad u odboru prima poslovođa nagradu, koja se svake godine određuje školskim proračunom.

Čl. 166. Školski odbor ima svoj zasebni delovodnik (poslovni zapisnik), administraciju, službene spise i pečat, kojim rukuje poslovođa. Službeni spisi čuvaju se u školskoj odnosno općinskoj zgradi, gde se drže sednice.

Čl. 167. Za nevršenje propisane dužnosti može sreski školski nadzornik kazniti članove školskoga odbora primerenom novčanom kaznom. Protiv ove kazne dopuštena je žalba prosvetnom inspektoru, čija je odluka izvršna. Kazne izvršuje nadležna upravna vlast u roku od trideset dana od obaveštenja.

Čl. 168. Sva prepiska mesnoga školskoga odbora sa školskim i svim drugim javnim vlastima je službena i ne plaća se za nju ni taksa ni poštarina.

5. Oblasni školski odbor.

Čl. 169. Sva prosvetna oblast ima svoj oblasni školski odbor, koji sačinjavaju: prosvetni inspektor; — oblasni školski nadzornik; šef odeljenja za osnovnu nastavu i narodno prosvetno; — oblasni sanitetski i tehnički referent; — rektor Više Pedagoške škole, po jedan rangom najstariji; a) ravnatelj učiteljske, b) srednje i v) građanske škole, u koliko ima ovih škola u sedištu prosvetne oblasti; — jedan činovnik najviše finansijske vlasti u mestu; — jedan sreski školski nadzornik; — dva učitelja osnovne škole; — iz svakoga sresa u oblasti po jedan građanin.

Članove, koji nisu određeni svojim položajem, bira oblasna skupština za ono vreme, za koje je i skupština birana. Izmenom oblasne skupštine menjaju se i birani članovi oblasnoga školskoga odbora. Upraznjena mesta biranih članova popunjuju se do kraja dotične periode.

Birani članovi oblasnoga školskoga odbora imaju, po mogućnosti, biti oni: koji imaju dece u osnovnoj školi i koji su ujedno članovi oblasne skupštine.

Čl. 170. Predsednik je oblasnoga školskoga odbora prosvetni inspektor, a potpredsednik položajem najstarije lice prosvetne struke u odboru.

Izvestitelj odbora je oblasni školski nadzornik; u pitanjima školske higijene i školskih zgrada izvestiteljima su dotični oblasni stručni referenti, koji su u odboru.

Prosvetni inspektor određuje za poslovođu oblasnoga školskoga odbora jednoga od oblasnih referenata prosvetne struke.

Čl. 171. Predsednik saziva sednice prema potrebi i stara se, da se izvršuju odborske odluke. Sednice se drže u sedištu oblasne prosvetne vlasti.

Članovi se pozivaju u sednicu pismeno, a u isto vreme dostavljaju im se dnevni red.

Odluke su punovažne, kad je prisutno više od polovine ukupnoga broja članova; odlučuje se većinom glasova.

Sednica se mora sazvati u roku od petnaest dana, kad to zatraži jedna trećina članova odbora.

Čl. 172. Oblasni školski odbor vrši ove dužnosti:

1. potpomaže u svakom pogledu savetima i delom posvetnim vlastima u unapređenju nastave i prosvetovanja naroda;

2. stara se o podizanju novih škola, gde ih još nema;

3. stara se o popravcima i proširenju postojećih školskih zgrada;

4. potpomaže širenje pismenosti među starijim naraštajem, koji je prošao doba redovnoga školovanja;

5. potpomaže moralno i materijalno otvaranje školskih tečajeva u mestima, gde nema škole, i nastavnicima daje za taj rad nagrade iz svojih sredstava;

6. stara se o podizanju, otvaranju i izdržavanju oblasnih škola za slabunjavu nerazvijenu i nenormalnu decu;

7. potpomaže materijalno nastavničke tečajeve i ustanove, koje se otvaraju radi usavršavanja i upoznavanja učitelja s pedagoško-naučnim novinama;

8. potpomaže moralno i materijalno nastavnička i učenička putovanja radi upoznavanja naroda i otadžbine;

9. stara se o stvaranju i uvećavanju stalnoga oblasnog školskog fonda radi unapređenja prosvete u celoj oblasti;

10. sastavlja i podnosi Ministru Prosvete na odobrenje svoj godišnji proračun primitika i izdatka;

11. rukovodi i drugom svojom imovinom: zadužbinama, poklonima, fondovima i t. d.;

12. potpomaže materijalnim pripomoćima nabavku potrebnoga školskog nameštaja, učila, knjiga i drugoga;

13. stara se, da u oblasti uvek bude dovoljno odobrenih ili propisanih školskih knjiga, pribora za pisanje, crtanje i drugo;

14. vodi brigu o tom, da se mladež osnovnih škola odgaja prema temeljnim zadacima osnovne škole i u smislu glavnih načela naznačenih u čl. 46. ovoga zakona;

15. predlaže Ministru Prosvete sve što bi trebalo preduzeti u oblasti radi unapređenja nastave i prosvete.

Čl. 173. Oblasni školski odbor ima svoju blagajnu, koju se ima rukovati prema odobrenom proračunu u smislu zakonskih propisa.

Čl. 174. Oblasni školski odbor ima svoj zaseban delovodnik, arhivu i pečat.

Sva se prepiska vodi pod potpisom predsednika ili potpredsednika, ako je predsednik sprečen.

Arhiva se čuva u zgradi oblasne prosvetne vlasti; njom rukuje poslovođa.

Čl. 175. Članovi oblasnoga školskoga odbora, koji žive van mesta, imaju za vreme sednica i putovanja dnevnicu i poputninu po propisima o naknadi putnih troškova viših činovnika, a svi ostali članovi imaju dnevnicu. Ovi izdaci imaju se osigurati oblasnim školskim proračunom.

Čl. 176. Sva prepiska oblasnih školskih odbora službena je i ne plaća se za nju ni taksa ni poštarina.

6. Odeljenje Ministarstva Prosvete za osnovnu nastavu i narodno prosvetno.

Čl. 177. Na čelu odeljenja Ministarstva Prosvete za osnovnu nastavu i narodno prosvetno je načelnik s potrebnim brojem inspektora, referenata i drugih činovnika, a prema zakonu o organizaciji Ministarstva Prosvete.

Čl. 178. Sva prepiska, koju vode prosvetne vlasti s Ministrom Prosvete, kao i sve molbe i predstavlke, što podnose nastavnicima i drugi službenici prosvetne struke, imaju se slati putem pretpostavljenih prosvetnih vlasti.

IX. Savetodavna školska tela.

1. Nastavničko veće.

Čl. 179. Svi nastavnici jedne škole sa svojim upraviteljem čine nastavničko veće te škole. Ono drži sednice svaki mesec u pravilu jedanput, a po potrebi više puta.

Sednice saziva i rukovodi njima upravitelj (upraviteljica) škole. Zapisnik sednica pišu nastavnici alfabetskim redom. Odlučuje se većinom glasova. Kod raspolovljenih glasova odlučuje ona polovina, gde je upravitelj.

Posećivanje sednica je obavezno. Sednički zapisnici nastavničkoga veća predlažu se sreskom školskom nadzorniku na uvid odnosno odobrenje zaključaka.

Čl. 180. Nastavničko veće radi ove poslove:

1. dogovara se o jednakom postupanju svih nastavnika u pogledu odgajanja školske dece i održavanja reda u školi i van nje;

2. dogovara se o metodičkom postupku te održanju veze i jedinstva u nastavi kroz sve razrede;

3. rukovodi po dogovoru učeničke izlete, utakmice, školske svečanosti, zabave i drugo;

4. predlaže nabavku potrebnih učila, knjiga za knjižnice, nameštaja i drugoga;

5. predlaže učenike za nagradu na kraju školske godine;

6. bira i predlaže siromašne i valjane učenike, koje treba pomoći iz školskoga fonda ili drugih izvora;

7. raspoređuje po razredima knjige i školski pribor vodeći pri tome računa o siromašnim učenicima u razredu;

8. stara se sa školskim odborom o uređenju školskih fondova i druge imovine te o njihovom povećavanju;

9. brine se o napretku svoje škole i o čuvanju njene ugleda;

10. priređuje roditeljske sastanke (večeri) u školi zbog jačega održavanja veze između škole i doma.

Nastavničko veće može upotrebljavati školske prostorije za sva svoja priređivanja, koja služe širenju prosvete u narodu.

Čl. 181. O svim važnim odlukama nastavničkoga veća izveštava upravitelj napose sreskoga školskog nadzornika.

2. Sresko nastavničko veće.

Čl. 182. Svi nastavnici državnih osnovnih škola u jednom školskom srezu sačinjavaju sresko nastavničko veće.

U velikim gradovima, gde ima po dva ili više nadzornika, svi nastavnici u mestu, bez obzira na broj školskih nadzornika, sačinjavaju samo jedno nastavničko veće.

Čl. 183. Sresko nastavničko veće sastaje se redovno jedanput godišnje u dane, kad škole po zakonu ne rade. Kad se ukaže potreba, može se ovo veće držati i više puta u godini.

Veće saziva sreski školski nadzornik, koji mu je ujedno i predsednik. Gde je više nadzornika, predsednikom je najstariji po položaju.

Veće bira iz svoje sredine potpredsednika i dvojicu beležnika. Beležnici sastavljaju zapisnik veća.

Posećivanje sednica je obavezno. Odlučuje se većinom glasova.

Čl. 184. Sresko nastavničko veće vrši ovaj posao:

1. pretresa pedagoška pitanja, koja se tiču osnovne škole, a koja su stavljena na dnevni red;

2. sasluša i ocenjuje ugledna predavanja, koja drže pojedini članovi;

3. određuje pitanja za raspravljanje na drugom sastanku i bira izvestitelje za njih;

4. dogovara se i radi na stručnom usavršavanju svojih članova;

5. pretresa pitanja o smetnjama u školskom radu i načinu, kako da se otklone;

6. pretresa pitanja o prosvetovanju šire okoline i načinu, kako će škola pojačati svoj uticaj na nju;

7. raspravlja o priređivanju učeničkih izleta, utakmica i školskih svečanosti;

8. raspravlja i o svim drugim pitanjima, koja se tiču škole i nastave.

O svim sastancima i radu sreskih nastavničkih veća školski nadzornik podnosi opširan izveštaj oblasnoj prosvetnoj vlasti.

Da se ova veća, korisna za nastavnike i školu, mogu održati, dužni su mesni školski odbori svojim nastavnicima licima, kad ih polaze van mesta svoga službovanja, osigurati podvoz i dnevnicu u smislu propisa za službena putovanja državnih činovnika.

3. Oblasno nadzorničko veće.

Čl. 185. Prosvetni inspektor saziva jedanput godišnje školske nadzornike svoje oblasti u oblasno nadzorničko veće radi dogovora o jednoobraznom upravnom školskom radu te radi pretresa važnijih načelnih pitanja, koja se odnose na: nastavu, odgajanje, uređenje škola, udžbenike, nastavne planove i sve drugo, što se tiče cele oblasti.

Nadzorničko veće je predsednikom prosvetni inspektor; potpredsednik je oblasni školski nadzornik, šef odeljenja za osnovnu nastavu i narodno prosvetno; a beležnik je jedan od prosvetnih referenata kod oblasne prosvetne uprave.

Odluke nadzorničkoga veća predlaže prosvetni inspektor Ministru Prosvete. One imaju kao predložak savetodavni značaj.

Čl. 186. Članovi oblasnoga nadzorničkoga veća za vreme rada i putovanja imaju naknadu putnih troškova kao i ostali državni činovnici, kad putuju službenim poslom.

4. Veće za osnovnu nastavu i narodno prosvetno.

Čl. 187. Kad se pokaže potreba i mogućnost, Ministar Prosvete može pozvati sve prosvetne inspektore ili oblasne školske nadzornike u veće za osnovnu nastavu i narodno prosvetno.

Dnevni red za sednice ovoga veća određuje Ministar Prosvete po svojoj inicijativi i prema predlozima pojedinih inspektora.

Osim inspektora odnosno oblasnih nadzornika u ovo veće ulaze po položaju: — Načelnik odeljenja za osnovnu nastavu i narodno prosvetno; inspektori za učiteljske, građanske i osnovne škole; referenti odeljenja za osnovnu nastavu i narodno prosvetno.

Sednicima predsedava Ministar Prosvete ili Načelnik za osnovnu nastavu i narodno prosvetno kao njegov zamenik.

X. Odnos škole prema građanima, porodici i općini.

Čl. 188. Učenički roditelji su dužni uredno slati decu u školu i obaveštavati se o njihovom radu i vladanju u školi i van nje.

Oni imaju na upraviteljev poziv otići u školu bilo radi izvesnoga saopćenja ili dogovora, bilo na roditeljski sastanak (večer).

Čl. 189. Sva škola dužna priređivati roditeljske sastanke radi zbližavanja kuće i škole i njihove zajedničke saradnje na uzgojnom poslu.

Prema potrebi pojedine odluke svoga sastanka dostavljaju se preko školskoga odbora drugim nadležstvima, čija je saradnja i pomoć potrebna.

Čl. 190. Općinsko poglavarstvo je dužno pomagati osnovnu školu i ukazivati joj pomoć u svakoj prilici, a naročito u pogledu odgajanja i zaštite školske dece van škole.

Čl. 191. Općinske i državne vlasti dužne su na predstavku upravitelja škole, školskoga odbora ili školskoga nadzornika pozvati na odgovornost i prema potrebi kazniti svakoga:

1. koji nagovara roditelje, da ne šalju decu u državnu osnovnu školu ili sami svoju decu zlonamerno ne šalje u školu;

2. koji učenike uči porocima i odvraća ih od škole;

3. koji kao poslodavac uzima na rad školsku decu i ne šalje ih na vreme u školu;

4. koji pred učenicima ili učeničkim roditeljima omalovažava školu i nastavnički ugled;

5. koji bez odobrenja ulazi u školu za vreme rada i sprečava školski rad i red.

XI. Privatne škole.

Čl. 192. Privatne škole mogu se otvarati samo po odredbama ovoga zakona.

Čl. 193. Privatna se škola može otvoriti pod ovim pogodbama:

1. da je zadatak škole u svemu jednak sa zadatkom državnih osnovnih škola, koji je ovim zakonom propisan;

2. da je materijalno izdržavanje škole potpuno osigurano, i da oblasna prosvetna vlast odobrava proračun prihoda i rashoda;

3. da je školska zgrada podesna za školu kako po prostoru, tako i po higijenskim zahtevima, i da je prava svojina vlasnika škole;

4. da ima potreban školski nameštaj i učila, i da je sve to u dobrom stanju;

5. da ima školsku knjižnicu odabranih pedagoških i naučnih dela i časopisa;

6. da se nastavni plan i program u nastavnim zahtevima podudaraju s planom i programom državnih škola te vrste, i da je odobren od prosvetne državne vlasti;

7. da ima dovoljan broj učenika i učenica samo one rase i jezika, za koju se traži odobrenje, te da im decu druge rase i jezika, koja imaju priliku da polaze državnu školu, nije slobodno primati u tu privatnu školu;

8. da se nastava izvodi ili na državnom jeziku ili na jeziku one rase kojoj deca pripadaju;

9. da udžbenici budu odobreni od Ministarstva Prosvete;

10. da nastavnici budu državljani Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca;

11. da školovanje nastavnika i ostale kvalifikacije njihove odgovaraju kvalifikacijama državnih nastavnika tih škola, i da su svršili školu u zemlji;

12. da se vlasnik privatne škole obaveže, da će svima nastavnicima davati onoliko platu, sve dodatke i druge pripadnosti, koje i koliko primaju državni nastavnici jednakih kvalifikacija i godina službe;

13. da svojim nastavnicima i njihovim porodicama vlasnik obezbedi onoliko penziju u slučaju starosti, onesposobljenja ili smrti, koliko država daje svojim nastavnicima;

14. da Ministar Prosvete utvrdjuje nastavnike, koje predloži školski odbor te škole;

15. da nastavnici potpuno vladaju državnim jezikom te da su napravili poseban ispit iz nacionalnih predmeta: državnoga jezika, domaće povesti i zemljopisa, ako iz tih predmeta nisu ispitani na ispitu zrelosti;

16. da se u ovim školama uči državni jezik i na njemu poučavaju zemljopis i povest Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca;

17. da se nad ovim školama vrši državni nadzor po istim državnim organima, po kojim se i kako vrši nad državnim školama bez ikakvih smetnji od vlasnika, uprave, nastavnika i ma koga drugoga činovnika;

18. da je uprava škole dužna predlagati prosvetnim oblastima sve podatke i izveštaje, kako to čine i državne škole iste vrste.

Sve odluke o otvaranju, zatvaranju i uređenju privatnih škola donosi Ministar Prosvete.

Čl. 194. U privatnim školama završava se rad godišnjim ispitom.

Ispitu predsedava sreski školski nadzornik ili njegov zamenik. Državna prosvetna vlast može u tu svrhu izaslati svoga posebnoga izaslanika.

Za ove ispite plaća škola predsedniku dnevnice i poputninu po propisima o naknadi putnih troškova državnim činovnicima za službena putovanja.

Svedočanstva ovih škola punovažna su: a) ako je na njima upisan datum ispita i broj odluke o odobrenju škole, b) ako ih je potpisao ovim članom određeni predsednik ispita; v) ako su propisno taksirana.

XII. Prelazna naređenja.

Čl. 195. Obaveznost osmogodišnje nastave počinje se izvoditi od naredne školske godine, kada ovaj zakon stupi na snagu i izvodit će se postupno prema čl. 12. ovoga zakona.

Polakšice zimskim odnosno proždunim razredima za šestogodište mogu se davati u vremenu od šest školskih godina iza stupanja na snagu ovoga zakona. Posle toga vremena traje redovna nastava osnovne škole najmanje šest godina, a zimski i proždunji razredi moći će se uvoditi samo u sedmom i osmom godištu.

Čl. 196. Do početka naredne školske godine imaju sve upravne i nadzorne školske vlasti obaviti sve pripreme, koje su u smislu ovoga zakona potrebne, da nastava može pravilno i nesmetano započeti u vreme i onako, kako ovaj zakon određuje. Tko od organa spomenutih školskih vlasti ne izvrši na vreme odnosne poslove, bit će pozvan na odgovornost.

Čl. 197. Novi mesni školski odbori imaju se osnovati u smislu ovoga zakona najdalje u roku od dva meseca iza njegova stupanja na snagu.

U krajevima, gde je redovna nastava dosada trajala pet ili šest godina, mesni će školski odbori do kraja ove školske godine doneti svoje predloge, kako će se na dotičnoj školi naredne školske godine vršiti nastava s obzirom na propise članova 12. do 15. ovoga zakona. Oblasne prosvetne vlasti donet će što pre o tom svoje odluke.

Čl. 198. Za spremu svih vrsta nastavnika i drugoga stručnog osoblja, potrebnog za izvršenje ovoga zakona, Ministar Prosvete se ovlašćuje, da može prema potrebi otvarati specijalne tečajeve. Osim toga ovlašćuje se, da može slati o državnom trošku pitome u pogodne škole u inostranstvu radi stručnoga usavršavanja.

Čl. 199. Ministar Prosvete ovlašćuje se, da po saslušanju Glavnoga Prosvetnog Saveta izda: nastavne planove i programe, pravila, uredbе, naredbe i raspise, koji su potrebni za izvršenje ovoga zakona.

Čl. 200. Sadašnji učitelji i učiteljice, koji su po ranijim zakonima stekli nepokretnost, ili su stečajem dobili sadanje svoje mesto, ili su iz propisnoga osposobljenja za stalnu učiteljsku službu najmanje pet godina s uspehom službovali u učiteljskoj službi, pa koji od nabrojanih sada službuju na propisno sistematizovanim mestima, postaju na tim mestima nepokretni.

Za sva ostala učiteljska mesta raspisat će se stečaj, te će se sva ostala učiteljska lica na osnovi stečaja rasporediti u smislu ovoga zakona.

Prvenstveno pravo na mesto raspisano na osnovi ovoga člana imaju ona nastavna lica, koja sada služe na njima, ako to njihovom nameštenje odgovara uslovima ovoga zakona i ako po svojim kvalifikacijama, ne zaostaju za drugim moliteljima.

Čl. 201. Sadašnji privremeni učitelji i učiteljice osnovnih škola, koji nemaju potpune kvalifikacije za stalne učitelje po ovom zakonu, postaviti će se za stalne ako polože propisane ispite u roku, koji će odrediti Ministar Prosvete; u protivnom slučaju bit će razrešeni od učiteljske dužnosti.

Čl. 202. Sadašnje zabavilje, pomoćnice zabavilja i učiteljice ženskoga ručnog rada u osnovnim školama, koje nemaju potpune kvalifikacije, a zateknu se u državnoj službi, kad ovaj zakon stupi na snagu, zadržat će se i dalje u službi, ako polože propisane stručne ispite; inače samo po potrebi. Koje su stekle pravo na penziju, penzionisat će se, ako ne budu zadržane u službi.

Čl. 203. U onim mestima, gde škola nema stanova za učitelje, a ovaj ih zakon kod tih škola propisuje, dužna je politička općina da ih podigne u roku od šest godina, otkada stupi na snagu ovaj zakon. Za to vreme općina će sama uzeti pod zakup potreban broj propisnih stanova za učitelje.

Čl. 204. Sve sadanje privatne škole, u koliko ne odgovaraju propisima ovoga zakona, zatvoriti će se, a mesto njih otvoriti će se državne škole, ako ih nema u mestu.

Čl. 205. Ovlašćuje se Ministar Prosvete, da odredi položaj svima onim nastavnim licima, koja nisu naročito spomenuta u ovom zakonu, a zateknu se u državnoj službi, kad on stupi na snagu. Ministar će ih prema njihovim kvalifikacijama i državnim potrebama moći zadržati u službi, penzionisati ili razrešiti od dužnosti, ako nisu stekli pravo na penziju.

Čl. 206. Sadašnji oblasni i sreski školski nadzornici, koji su uspešno službovali kao nastavnici najmanje petnaest i kao nadzornici najmanje tri godine, a odlukovali su se usto pedagoškim radom, postaviti će se za stalne i bez nadzorniškoga ispita.

Čl. 207. Dok se ne popune mesta sreskih školskih nad

prilomni, da ostane vsak član, dokler ne pošle izstopne izjave.

Obenem je društvo sklenilo, da ostane članarina do konca junija 1927 ista kot v tekočem društvenem letu, t. i. 140 Din letno.

Poročili delegatov tov. Petroviča o pokrajinski skupščini v Celju in tov. Rozbouda o kongresu v Beogradu sta bili vzeti z odobravanjem na znanje.

V sreski pedagoški odsek so bili izvoljeni sledeči tov.: Šeško Ivan, Vauda Mirko, Kramer Fran, Petrovič Simon, Rustja Drago, Vašič Minka in Kožuh Vilma.

Predlogi: Sprejeta sta bila sledeča predloga:

1. »Učiteljski Tovariš« naj ne izpreminja ne črta ali kraja domov in članov, ki so podpisani s polnim podpisom in za koga se je pisatelj izjavil v zasebnem pismu na uredništvo, da prevzame za vsebino vso odgovornost. Ako naide uredništvo vključiti temu v dopisu ali članu, ki po zakonu kaznivskega, naj odzori zasebno pisatelja na to.

2. Naše učiteljsko društvo protestira proti zapostavljanju posameznikov od poročenih učiteljskih parov pri sprejemu v višjo pedagoško šolo. Če so prikrašani za naloge draginskih doklad, naj se še omeji nadaljnja izobrazba? Veda in umetnost sta li prosti, dostojni vse državne šole vsem državljanom dostopen ali ne?

Prihodnje zborovanje se vrši začetkom januarja 1927.

Tajn. nam.: **Olea Krašovec.** — Predsednik: **Šitanec.**

+ Zborovanje okrajnega učiteljskega društva Radovljica se je vršilo dne 18. t. m. ob 10. uri v osnovni šoli.

1. Navzočih okoli 70 članov. Predsednik otvori izredni obč. zbor in pozdravi tov. g. A. Novaka ter ga naprosi za predavanje: Deška ročna dela.

2. **Predavatelj** je podal poem. snov in namen deških ročnih del v leto zakroženem predavanju, ki ga je vse članstvo z zadovoljenjem poslušalo. Na koncu predavanja je na razne uvovore nadal pojasnila, ki so za večino članstva velike važnosti spričo novo vpeljanega predmeta v osnovno šolo. Obenem je sporočil, da prireditelj, ako društvo hoče tridenen tečaj za vse članstvo, da se učiteljstvo tudi praktično nekoliko usposobi v tem predmetu.

Ta predlog se je enoglasno sprejel in poveril odbor, da potrebno ukrene.

3. **Sledilo je poročilo tajnika** o zadevi izstopa društva iz UJU pover. Ljubljana. V poročilu o sprejetih resolucijah z dne 2. oktobra 1926 se je ugotovilo, da ni bilo vstavljeno v besedilo zapisnika: »da se prestopi v povereništvu UJU Zagreb.« Podpisani je ugotovil, da je bila ta resolucija po pravilih nepravilna, ker se ni prei objavil natančni dnevni red in se ni vršilo poimensko glasovanje o tej resoluciji. Po stvarnem razgovoru med odborom in članstvom se je ugotovilo, da društvo ne izstopa iz UJU, ampak samo iz pover. Ljubljana. Na pojasnilo podpisane, da po obstoječih pravilih je ta prestop nemogoč, je tovariš blagorajnik izjavil, da je profesor Skavič izjavil na celiski skupščini, da on zavotovi v službu potrebe sprejem našega društva v povereništvu Zagreb.

Nato je odbor izjavil in vrašal članstvo zakaj ne pride na naše zborovanje nobeden od povereništv? Odbor je izjavil, da zato nobeden neče na naše zborovanje od povereništva, ker se Skuli Lapaine in Dimnik bojijo pred nas, ker imajo maslo na glavi. Podpisani je izjavil, da se jih bo pozvalo in vsa zadeva pojasnila. Očitelo se je tov. Lapainetu, da je samovoljno, brez pritrdila našega društva zastopal obenem Kranjsko in Radovljiško društvo.

Tov. Mrovlie je pojasnil nomen čistega tovarištva in edinstva z ozirom na važne zadeve in težke razmere v katerih se nahaja naš stan in uredništvo sloh.

4. **Sprememba pravil** se je z ozirom na mnenje nad ¾ članstva odložila na

občni zbor, ki se bo vršil januarja s pozivom, naj se do tega časa raziasni vsa zadeva in se takrat odloči kaj naj društvo ukrene z ozirom na nastali spor.

S. Žagar.

+ Učiteljsko društvo za ormoški okraj je zborovalo dne 13. novembra t. l. v Ormožu ob 78%-ni udeležbi članstva.

Predsednik šolski upravitelj Ad. Rosina porotovi, da so v zadnjih dveh mesecih izstopili iz društva 4 člani. Pristopilo pa je 8 članov, tako da znaša število članstva 59, vstevši one tovariše(ice), ki so prestavljeni v druge okraje, a so do 1. januarja 1927 včlanjeni še pri nas. — Dalje poroča, da je umrl dne 17. septembra t. l. v Središču naš nekdanji tovariš, pozneje veletrgovec Makso Robič, ki je bil dolga leta član okrajnega šolskega sveta in kot tak odločen zagovornik učiteljskih interesov. Navzoči mu zakličejo trikratni »Slava!« — V ljubljanski bolnici pa je umrl nekdanji član našega društva meščanskošolski ravnatelj Beno Serainik. Tudi niemu zakličejo zborovalci trikratni »Slava!«

Predavanja: a) O novih učnih načrtih, podava sreski šolski nadzornik gospod Jože Gorup. Predavatelj pojasni predmet nauka na podlagi novega učnega načrta in izdanih dopolnilnih odlokih. On izvaia, da ima novi učni načrt hibe, vendar se mora usmeriti nauk po začetni poti. Nedostaki se naj obravnava pri domačih učiteljskih konferencah, učiteljskih zborovanjih in ob koncu leta se naj določi referent, ki izdela na podlagi zbranega materiala izpreminjavalne predloge, kateri se predložijo potem, ko so se proučili pri zborovanju na pristojno mesto. Nato obširno pojasnjuje nejasnosti na stavljena vprašanja zborovalcev. Predsednik se mu za izvaianja pristrčno zahvali.

b) **Proračun.** Vsled izpreminjenega poslovnega leta je treba sestaviti za drugo polovico tekočega leta proračun, t. i. od 1. januarja do 30. junija 1927. Društveni blaginik tov. Pinterič navaia posamezne postavke proračuna ter predlaga, da učiteljstvo ormoškega okraja ne pristopi korporativno kot članstvo Učiteljskega doma v Mariboru, ampak prostovoljno. Sloh pa se preneha s plačevanjem višjih zneskov od 10 Din letno. Svoj predlog utemeljuje z dejstvom, da poleg »Ptuiskega učiteljskega društva« plačuje samo članstvo našega društva letno prispevek po 100 Din. — Tovariš Nažer predlaga, da ostanemo še dalje člani Učit. doma z letno članarino 10 Din. tov. Raišo pa se toplo zavzema, naj bi naše društvo še vnapre prednaložilo v manifestiranju stanovske zavednosti ter podpiralo to važno učiteljsko ustanovo z letnim prispevkom po 100 Din. Z veliko večino se sprejme predlog tov. Nažerja. — Organizacijski prispevki, vključno članarina za Učit. dom. Juroslovensko Matico, Ciril-Metodovo družbo in Šolsko Matico se razdele na 10 mesečnih obrokov in znašajo: za redne člane 23 Din mesečno, za učiteljice, poročene z učitelji 11.10 Din, učiteljice ženskih ročnih del 19.50 Din.

Prihodnji društveni občni zbor bo 8. januarja 1927 v Ormožu.

Po zborovanju je posetilo učiteljstvo pokonališče, kjer je postavilo naše društvo in stric umrle tovarišice Marije Prešker isti nov spomenik. Ob prenovljenem grobu je zapel pevski zbor »Viered se povrne«, na kar je vodil predsednik učiteljstva h grobom vseh umrlih učiteljev(ic) ki so tam pokonani ter podal o vsakem kratek življenjski.

Skleni: 1. Učiteljstvo ormoškega okraja odločno obsoja nasilje nad našimi neodrešenimi brati v Julijski Benečiji, ker se naš živeli ovira v kulturnem razvoju.

2. Iz »Učit. Tovariša« naj izostanejo vsi osebni napadi, v kolikor to ni neobhodno potrebno ob mliki obrambe članov UJU.

3. Tovariša Vittori in Vennigerholz prirediti v Ormožu 4-dnevni tečaj za deška ročna dela ter se v to svrhu za-

prosi 3-dnevna odsotnost za udeležence. **Rosina, predsednik.** — **Ljudevit Belšak, tajnik.**

+ Dolnjelendavsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 13. XI. 1926, v Dol. Lendavi ob navzočnosti 57 članov.

Učni načrt. Glavna točka dnevnega reda je bila obravnavanje učnega načrta. V dnevrem obširnem referatu je podal svoje mnenje tov. srez. šol. referent g. **Leo Cepuder.** Izvajal je od točke do točke približno sledeče: Dobro je pravzaprav, da smo ga dobili; z njim so uradno priznane moderne struje. Ima pa mnogo hib. Tako je v zemljepisu in zgodovini preveč zahtev n. pr. glede čitanja zemljepisov ter obravnave zgodovinske snovi v borih 2 letih. Spisje se tudi premalo upošteva, nasprotno pa so zahteve glede rokotvornega pouka pretirane. Najboljše izmed vsega je podana snov »spoznavanje prirode«. Ostali predmeti ne prinašajo nič kaj bistvenega novega. V posnetku je izvajal: Ima nekaj dobrot, vendar prevladujejo napake in to radi tega, ker je snov stlačena na 4. šol. leta ter se v nekaterih predmetih preoblaža učence.

Nato je tov. Peternel ostro kritiziral učni načrt ter obenem prečital predmetni članek tov. Stanojčevića. Zahteva revizijo načrta.

V ostalem je bilo zanimanje članstva prav klaverno.

Sklene se, da se ustanovi »Učiteljska knjižnica« s sedežem v Dol. Lendavi. Knjige se bodo nabirale med članstvom.

Radi pozne ure se volitve prelože na januar.

Pri slučajnostih prosil tov. Birs, da končno veljavno oblasti že enkrat precizirajo število slovenskih ur, oz. predmetov, ki naj se poučujejo v vseh 4 šol. letih v madžarskih razredih.

Končno se sklene, da se pošlje resolucija oblastim glede uporabe drv s strani šol. upraviteljev.

Zborovanje se je zaključilo ob 1 uri pop.

Dol. Lendava, 20. XI. 1926.

Novak, tajnik.

Naša gospodarska organizacija.

—g **Učiteljska Samopomoč.** 1. Društveni upravi ni bil naznanjen v mesecu novembru kak nov smrtni slučaj. Za zadnji (127.) smrtni slučaj (Fr. Žiher. St. Jurij ob južni žel.) ste prešli položnice v prvih dneh novembra t. l. Prosim, da nakažete članski prispevek v teh dneh vsi, ki še niste tega storili v novembru.

2. Zlasti prosim vse zamudnike, da poravnate vse zaostanke. Ti zneski gredo v **tisočake**. Mislite na to, da tudi od Vas zavisi redna in hitra pomoč potrebnim učiteljskim družinam. — 3. Poštna hranilnica je močno zvišala pristojbine za manipulacijo (vsak vpis 50 par) in za tiskovine. V prihodnje se bo zaračunavala poština pri vsaki razpošiljati položnici **po 1 Din.** — 4. Na zgornjem robu vsake položnice je napisana (s svinčnikom) številka (oziroma več števil) smrtnega slučaja, za katerega se plača. Člani lahko kontrolirajo plačila s temi zapiski. »Učit. Tovariš« priobčuje od časa do časa, gotovo na pred razpošiljati položnic, informativne vesti o umrlih članih, o plačilu itd. Kdor na še ni na jasnem, naj vraša društveno upravo (priloži znamko!) in pojasnilo se mu bo. Anonimna pisma v tem oziru na upravo niso na mestu. — 5. Odslej bode prejemali položnice okrog 1. dne v mesecu (seveda, če bo kak smrtni slučaj). Nakazila bodo manjša, zato jih na izvršite takoj, da se koncem meseca ne križajo z novimi položnicami. Zaostajanje s plačili povzroči dosti stroškov za tiskovine (položnice) in poštino. — 6. Kdor ne želi ostati še nadalje društveni član, naj pismeno naznani izstop (§ 9.č) in poravnava ves zaostanek (§ 9.d). V tem oziru se mnogo greši. Vrniti brez nakazila položnico s precejšnjim zaostankom in s pripombo, da izstopi, ni možko in ne pravilno. Tem izstopivšim (bolie izključenim) članom nokličem v spomin določbo § 9.d društvenih pravil. — 7. Prijava za sprejem v U. S. naj vsebuje: Ime in priimek, zvanje, dan, mesec, leto rojstva, ime rojstnega kraja in bivališče (ulica, števil.). Priloga k temu zdravniško potrdilo, da je prielashenec zdrav. Za kraje, kjer se misli prielastiti več članov, naj se zahteva od uprave nabiralne vole. Na teh je zdravniško potrdilo za vse skupno. — 8. Za prepis sprejemnega lista (izgubljeni original) se računa pristojbina 5 Din. — 9. Društvena uprava bo da rada vsako zaproseno pojasnilo.

Vpoštevaite pa, da so izdatki za poštino in tiskovine visoki. Za odgovor priložite vselej znamko! — 10. U. S. ima danes 2010 članov, posmrtnina znaša 10.050 Din.

Učiteljski pevski zbor.

—dev. **Članicam in članom** nevškega zbora. Pevski zbor slov. učiteljstva je začel akcijo, da stoji pod okrilje stanovske organizacije. Zadeva napreduje prav leno in bo odbor dovršil vse potrebne predpriprave do prihodnjega nevškega tečaja tako, da bo mogel na prihodnjem občnem zboru, ki se bo vršil ob priliki nevškega tečaja 11. in 12. decembra, predložiti članstvu v pretres točno izdelana pravila in poslovnik. Ker bo ta korak odločen za ves nadaljni razvoj in razmah zborovega delovanja, je nujno potrebna na občnem zboru udeležba vsega članstva. Zato pozivamo vse članice in člane nevškega zbora naj se nevškega tečaja, ki se bo vršil v »Glasbeni Matici« v omenjenih dneh, točno in zanesljivo vsi udeležijo. Občni zbor bo 11. decembra ravno tam. Odbor prosi, da bi mu vsi, ki bi imeli tozadevno kaj važnih predlogov, pismeno sporočili svoje želje, da jih bo mogel upoštevati že pri osnutku pravil in poslovnika.

Odbor.

Društvo učiteljic v Ljubljani.

— **Društvo učiteljic v Ljubljani** prosi vse poverjenice društva, da razmotirajo s svojimi tovarišicami o načrtu ženskih ročnih del. Društvo ima načrt že izdelan, a z ozirom na nov učni načrt bo še enkrat razpravljalo o tem na svojem občnem zboru, ki se bo vršil kot običajno o Božiču.

Književnost in umetnost.

—k **Korban Josip.** Iz mojih temnih dni. V Ljubljani 1926. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. 4. Str. 140. Cena vez. Din 28.—

Korban je znan mladinski pisatelj. Njegova »Vitolmova železnica« je bila svoje dni pri konkurenčnem razpisu Narodne tiskarne za najboljšo mladinsko povest odlikovana s prvo nagrado. Sedaj nam je za Božič in Miklavža napisal lepo mladinsko knjigo »Iz mojih temnih dni«. Vrlne pisatelj Korban so odlične. Njegov slog je naraven, preprost in lep. Nikdar ne zaide v iskanje periode in jezikovne banalnosti. Njegovo opazovanje narave je pristno in kaže bistro oko za lepoto krog človeka. Njegovi spisi so prežeti vsi z neprilicnim humorjem, ki prijetno razvedri še tako čmernega bralca. Zna zanimivo pripovedovati, tako da se bere njegova knjiga od začetka do konca z nezmanjšano pozornostjo. Nikdar ne presega obzorja otrokovega in ostane pri vsem tem naraven in ni nikdar prisiljen, doktrinarjen. Res pravi mladinski pisatelj, ki ni pri delu samo s suhoparnimi možgani, ampak vsikdar s čutečim srcem. Zato njegove knjige otroci in odrasli bero z naslado in užitkom.

V »Iz mojih temnih dni« opisuje Korban malega osnovnošolskega dijačka, ki mora vsled vnetja oči v Ljubljano v zdravniško oskrbo. V Ljubljani doživi ta ubogi dolenjski šolarček razne prevare in veliko dobrot. Vse je pa novo zanj. Cel niz ljubljanskih dogodkov je neprisiljen in naraven, poučen in zabaven; tendenca pa nikjer ne sili v ospredje, kar je nemala vrlina Korbanovega pisateljevanja. Poglavlje »V temnici« je naravnost klasično in bi bilo v naših šolskih čitanakah naravnost biser. Kako živahno je opisano dijaško življenje na študentovskih stanovanjih. To bodo naši dijači brali in brali. »Pismo«, ki ga piše 9 letni fantek domov je unikum nazornega pripovedovanja otroka, ki živi v novih razmerah. Pravi pesnik z neizmerno rahločutno dušo je pa Korban v zaključnem poglavju »Našega strčka« poslednje potovanje.

Dolgo že nismo imeli Slovenci izvirne slovenske povesti, ki bi nudila toliko lepega, zdravega, razvedrilnega in umetniško neoporečnega čtiva. »Iz mojih temnih dni« bo najprikladnejše darilo našim malčkom za Božič in za Miklavža in ne sme biti šolske knjižnice brez te lepe knjige Korbanove.

—k **Marija Grošljeva, Čebelica brenčelica.** Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Cena Din 30.—

Odkar so izšli Župančičevi »Palički poljančki«, je nismo imeli knjige ali slikanice, ki bi šla otrokom k srcu. Sedaj leži pred nami nova slikanica, ki jo je izdala Tiskovna zadruga in ji je napisala besedilo Marija Grošljeva, znana naša mladinska pisateljica.

—k **Kar hočete.** Po daljšem odmoru je izdala Tiskovna zadruga v seriji Župančičevih prevodov Shakespeareja zopet novo knjigo »Kar hočete« (Twelfth Night or What you will). Cena broš. 24 Din, vez. 32 Din. V prelestnem jeziku in dovršeni formi smo dobili prevod enega najljubeznivejših del velikega Britanca. O vrlinah prevajalčevih so besede nepotrebne. Vendar lahko rečemo, da se je baš v tem delu umetnik Oton Župančič v vsej svoji sili poglabil v vseobsežnega duha Shakespearejevega.

Šolske zvezke po konkurenčnih cenah, iz najboljšega papirja s pivnikom
Izdeluje Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.
Učiteljstvo opozarjamo, da naj uvede te zvezke v šole in naj zahteva v trgovinah
zvezke Učiteljske tiskarne.

Zvezki se prodajajo v korist »UČITELJSKEGA KONVIKTA« v Ljubljani in »UČITELJSKEGA DOMA« v Mariboru.

—k Scapinove zvijače. Spisal Molière, prev. Niko Kuret, Ljudski oder VIII. zvezek. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1926. Cena Din 18.—. Je to komedija v treh dejanjih, ki zahteva zelo malo scenarija in je ena izmed najbolj posrečenih veseloiger. Priprosta roka zadostuje za vprizoritve te igre in bo v predpustni dobi vsem podeželskim odrom dobrodošla.

—k Revček Andrejček. Ljudska igra v petih dejanjih. Za slovenske odre priredil Adolf Robida. Pevske točke uglasbil Marko Bajuk. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani 1926. Ljudski oder IX. zvezek. Cena 18 Din.

Igra Revček Andrejček je med našim ljudstvom že dobro znana in ker je prvotna izdaja že pošla moramo z veseljem pozdraviti to novo prireditev. V igri nastopi 20 oseb in sicer 14 moških in 6 žensk. Scenerija je priprosta in jo zmore lahko tudi vsak najmanjši oder.

—k Narodna enciklopedija srpsko-hrvatsko-slovenačka. Izšel je že 14. zvezek enciklopedije ki obsega snov od Ku do Li. Še dva zvezka in imeli bomo že drugo knjigo tega kolosalnega dela. Šele tedaj ko bo enciklopedija dokončana, bomo razvideli, koliko smo s tem delom pridobili.

—k Mlinar in njegova hči. Ljudska igra. Spisal Ernst Raupach. Za slovenske odre priredil Adolf Robida. Ljudski oder VII. zvezek. V Ljubljani 1926. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena Din 18.— za izvod. Igra je predstavljena na slovenska tla, lokalizirana. Prirejena je tako, da jo tudi najmanjši podeželski oder lahko uprizori, ker so v opombah pridejani vsi potrebni nasveti in upotki za uprizoritve z najmanjšimi sredstvi. Igra ima 4 ženske in 5 moških vlog. Prevod je popolnoma nov in popolen. Dosedaj so si odri pomagali že precej časa z rokopisnim Mlinarjem.

Sedaj imajo lično knjigo na razpolago, ki jim za malo denarja nudi vzgojno, pošteno in priljubljeno igro za kulturno delo med narodom.

—k Zadnja pot kapitana Scotta. Po Scottovem dnevniku in drugih virih priredil Pavel Kunaver. Založila knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani. Strani 122 in 14 slik. Cena broš. Din 36.—, vezana Din 44.—, poštnina 2 Din več.

Knjiga, ki je skrbno prirejena po Scottovem dnevniku, nam jasno slika njegove doživljaje, težkoče ekspedicije in njen tragičen konec. Polarni kraji in njih krasote so opisani v knjigi v zelo privlačni obliki. Tiskovna zadruga je začela izdajati s to knjigo novo serijo — potopise, ki smo jih dosedaj najbolj pogrešali.

—k Jack London »Železna peta«, socialni roman. Prevedel Ivan Vuk (IV. zvezek Lepo slovene knjižnice.) Pravkar je izšla 1. knjiga znamenitega romana »Železna peta«. Jack London je Maksim Gorki Kalifornija. Njegovi spisi so vedno vzbujali veliko pozornost in založništva so se trgala zanj. »Železna peta« je sijajno delo. Zato si bo gotovo ta roman naročil vsak. Predgovor je napisal pisatelj Bratko Kreft. Izdala ga je »Zadruga založba, Ljubljana, Aleksandrova cesta 5«, kjer se ga lahko naroči. Dobiva se pa tudi v knjigarnah. Cena Din 20.

—k Jack London: Roman treh src. (Knjižnica »Jutra« zv. št. 13.) Ljubljana 1926. Str. 433. Broš. Din 40.—, vez. Din 50.—.

V založništvu »Jutra« je pravkar izšlo eno najboljših del znanega alj pravzaprav pri nas še malo znanega ameriškega pisatelja Jacka Londona »Roman treh src«, ki je izhajal kot podlistek v »Slovenskem Narodu«. Med najboljšo Londonove romane, ki so brez izjeme polni duhovitih zapletljajev in pristno ameriških neverjetnosti, spada

nedvomno »Roman treh src«, napisan leta 1916, na Havajskih otokih, v bližini katerih je pisatelj nekaj mesecev pozneje končal svoje burno življenje s samomorom. Zanimivo je, da je »Roman treh src« dejansko posnet po filmu. Z novo knjigo je storjena širši krog ljubiteljev lepega čtiva dvojna usluga. Z ene strani jim nudi knjiga res napet in zanimiv roman, z druge pa prispeva k spoznavanju enega najizrazitejših predstavnikov ameriške književnosti in s tem tudi ameriškega značaja.

—k Vodnikova družba je izdala štiri knjige v zelo lepi opremi. Dva izvirna romana: Levstikov Pravica kladiva in Kozakov, Beli mecesen, Veliko pratiko in Iz tajnosti prirode. S temi prvimi knjigami je pokazala Vodnikova družba, s kako resnobo se je oprijela naloge, ki si jo je nadela. Pri izbiri romanov je družba pogodila zelo dobro. Vladimir Levstik je gotovo eden najmarkantnejših sodobnih slovenskih pisateljev, kar je pokazal s svojimi dosedanjimi deli, posebno pa

z Gadjim gnezdom. S knjigo: »Pravica kladiva je stopil zopet s krepkim korakom naprej, po svoji jasno začetni poti. Tudi Juš Kozak je pokazal v romanu Šempeter svojo veliko pisateljsko zmožnost in tudi »Beli mecesen« ne ostaja za prejšnjim. Knjiga Iz tajnosti prirode prinaša zbirko poljudno znanstvenih črtic, ki bodo s svojo dobro izbrano vsebino mnogo pripomogle k splošni narodni naobrazbi.

Tudi Velika pratika prinaša poleg koledarskega dela nekaj znanstvenih člankov, med katerimi sta posebno velike važnosti dr. Demšarjev: Kožna jetika, in dr. Černičev: Slepč in vnetje slepiča. Članki medicinske in higijske vsebine so posebno priporočljivi, kajti ravno med narodom se kaže velika potreba po spoznanju nevarnosti raznih boleznih.

Ako bode Vodnikova družba tudi v bodoče gledala na to da ustreže res potrebam naroda, ji bo zasiguran velik vpliv na vse naše bodoče prosvetno delo.

ARGUS Je naš najboljši Informacijski zavod

ARGUS ima v vseh mestih svoje poverjenike

ARGUS daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov

ARGUS ove informacije so vsikdar točne izčrpne in hitre

ARGUS se nahaja v Vuka Karadžića ul. II. Beograd

ARGUS ov telefon je 6-25, a brzojavni naslov Argus

ŠOLSKA VODSTVA IN KRAJNI ŠOL. SVETI

SE OPOZARJAJO NA PRAKTIČNE IN CENE

VREMENSKE POSTAJE

BREZ KATERIH NAI, BI ŽE IZ UČNEGA STALIŠČA NE BILA NOBENA ŠOLA!

ZAHTEVAJTE CENE PO ZASTOPSTVU:

TRGOVSKA AGENTURA

STUDENCI-MARIBOR SHS

SLOMŠKOVA ULICA ŠTEV. 17.

ŠOLSKA VODSTVA 10—15% POPUSTA

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. — Najmanjši znesek Din 5.—.

NOVA ŠOLSKA TABLA
dvojna, na škripcih, se ugodno proda. Ponudbe na upravo U. T.

UPRAVA ZVONČKA
ima več vezanih in nevezanih letnikov na prodaj in sicer boljše vezane à 60.— Din, navadno vezane à 45.— Din in

nevezane à 30.— Din. Dalje ima nešteto posameznih števil, vseh letnikov à 3.— Din komad na razpolago.

Z LAHKOTO DOSEŽATE DOBRE USPEHE PRI POUKU.

ako imate uvedene ročne zemljevide kulturnih

skupin, katere je izdal Ljanska in Mariborska učit. dom v Mariboru. Izšli so sledeči: I. Pohorje s Kozjakom, — II. Slov. gorice s ptujskim in dravskim poljem, — III. Prekmurje z Medjimurjem, — VI. Celjska kotlina s Spodnjim slov. Posavjem, — V. Ljub-

ljanska in Mariborska oblast (Slovenija). Cene znižane.

ZGODOVINSKO UČNO SNOV, ki jo predpisuje novi učni načrt, dobite v J. Nerat: »Zgodovinski čitanki«, ki jo je založila Učit. tiskarna v Ljubljani. Cena je 15 Din.

Novosti za jesen in zimo

Vsakovrstno sukno za obleke in suknje v veliki izbiri. Najnovejši vzorci za damske plašče. Ugodni plačilni pogoji. Na željo se pošljejo vzorci.

A. & E. SKABERNE, veletrgovina LJUBLJANA

Rokotvorni pouk.

Vse potrebščine za KNJIGOVEŠTVO IN KARTONAŽO dobite najceneje v trgovini

„ŠAGRIN“ dr. z o. z. LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 6. (nasproti Hotela Union.)

Primerna darila za Miklavža in Božič:

Mladinske knjige.

Anatole le Braz-F. B.: **Islandska velika noč in druge povesti**. Vez. Din 24.—.
Baukart: Marko Senjanin, slovenski Robinzon. Broš. Din 8.—, vez. Din 12.—.
Dimnik: Kralj Peter I. Vez. Din 18.—.
Dimnik: Kralj Aleksander I. Vez. Din 30.—.
Erjavec Fran: **Afrške narodne pripovedke**. Vez. Din 20.—.
Erjavec: **Kitajske narodne pripovedke**. Vez. Din 20.—.
Erjavec: **Srbske narodne pripovedke**. Vez. Din 22.—.
Erjavec-Flere: Fran Erjavec, izbrani spisi za mladino. Vez. Din 40.—.
Erjavec-Flere: Fran Levstik, izbrani spisi za mladino. Broš. Din 18.—, vez. Din 26.—.
Erjavec-Flere: Matija Valjavec, izbrani spisi za mladino. Vezano Din 36.—.
Erjavec-Flere: Josip Stritar, izbrani spisi za mladino. Vez. Din 46.—.
Erjavec-Flere: Simon Jenko, izbrani spisi za mladino. Vez. Din 28.—.
Erjavec-Flere: A. M. Slomšek, izbrani spisi za mladino. Vezano Din 40.—.
Erjavec-Flere: J. Kersnik, izbrani spisi za mladino. Vez. Din 46.—.
Erjavec-Flere: Starejše pesnice in pisateljice. Vez. 80.—.
Ewald-Holeček: **Mati narava pripoveduje**. Vez. Din 26.—.
Ewald-Holeček: **Tiho jezero in druge povesti**. Vez. Din 26.—.
Flere: **Babica pripoveduje**. Vez. Din 10.—.
Flere: **Slike iz živalstva**. Din 24.—.
Flere: **Pripovedne slovenske narodne pesmi**. Vez. Din 24.—.
Gangl: **Zbrani spisi**. II., V. in VI. zv. vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—, VII. zv. vez. Din 18.—, eleg. vez. Din 20.—. (Ostali zvezki so v II. natisu.)
Gaspari T. in Košir P.: **Sijaj, sijaj, solncece!** (Zbirka koroških popevk.) Din 8.—.
Karafiat-Dr. Bradac: **Kresničice**. Cena trdo vezani knjigi Din 18.—.
Komanova Manica: **Narodne pravljice in legende**. Din 16.—.
Korban: **Vitomilova železnica**. Vez. Din 14.—.
Kosem: **Ej prijateljki**. Vez. Din 14.—.
Krasnohorska-Podkrajšek: **Pripovedka o vetru**. Vez. Din 20.—.

Lah: **Češke pravljice**. Vez. Din 12.—.
Meško: **Našim malim**. Vez. Din 15.—.
Mišjakov Julček: **Zbrani spisi**. VI. zvezek. (Drugi zvezki so razprodani.) Vez. Din 10.—.
Möderndorfer Vinko: **Narodne pripovedke iz Meziške doline**. Elegantno vezana Din 24.—.
Račić B.: **Belokranjske otroške pesmi**. Vez. Din 8.—.
Rapč: **Mladini**. II., III., IV., V., VI. zvezek. Vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—, VII. zvezek Din 12.—, VIII. zvezek Din 15.—.
Rapč: **Tisoč in ena noč**. Vez. Din 28.—.
Ribičič: **Vsem dobrim**. Vez. Din 10.—.
V. Riha-Karel Pribil: **Povest o svatbi Kralja Jana**. Vez. Din 16.—.
Robida: **Da ste mi zdravi, dragi otroci**. Broš. Din 3.—.
Šilih: **Nekoč je bilo jezero**. Vez. Din 24.—.
Tille-Přibil: **V kraljestvu sanj**. Broš. Din 6.—.
Trošt: **Moja setev**. I. in II. à Din 10.—.
Zbašnjik: **Drobne pesmi**. Vez. Din 8.—.
Waštetova: **Mejaši, povest iz davnih dni**. Vez. Din 24.—.

Leposlovne knjige.

Carli: **Zadnji dnevi v Ogleju**. Vez. Din 28.—, broš. Din 22.—.
Gangl: **Beli rojaki**. Broš. Din 15.—, vez. Din 18.—.
Gangl: **Moje obzorje**. Broš. Din 15.—, vez. Din 18.—.
Golar Florijan: **Kmečke povesti**. Cena Din 26.—.
Golar Cvetko: **Pastirjeva nevesta**. Cena Din 22.—.
Jelenc: **1914—1918, spomini jugoslovanskega dobrovoljca**. Vez. Din 26.—.
Matičič: **Na krvavih poljanah**. Vez. Din 36.—.
Matičič: **V robstvu**. Vez. Din 40.—.
Pavlič Rado: **Ljubezen in sovraštvo**. V platno vez. Din 60.—.
Pugelj Milan: **Zakonci**. Drugi natis. Vez. Din 24.—.
Rabindranat Tagore-Gradnik: **Gitandžali**. Trdo vez. Din 24.—, v platno vez. Din 28.—.
Rapč: **Tisoč in ena noč**. I. zv. vez. Din 46.—, II. zv. vez. Din 50.—.
Zorec Ivan: **Pomenki**. Din 10.—.

Dramatika.

Beneli Sem-Gradnik: **Okrutna šala**. Broš. Din 24.—.
Gangl: **Dolina solz**. Broš. Din 6.—, vez. Din 8.—.
Gangl: **Slinga**. Vez. Din 12.—.
Gangl: **Drugi natis**. Vez. Din 22.—.
Kosem Zv.: **Morje**. Din 12.—.
Maeterlinck-Bernot: **Modra ptica**. Broš. Din 12.—.
Vidic: **Ave Patria!** Broš. Din 8.—.

Poučne in znanstvene knjige

Bele Ivo: **Sadjarstvo**. Din 64.—.
Bučar: **Slovenski metuljar**. Broš. Din 12.—.
Kabaj M.: **Cerkljsko jezero in njega okolica**. Vez. Din 50.—.
Kunaver: **Na planine!** Vez. Din 28.—.
Kunaver: **Kraški svet in njega pojavi**. Vez. Din 38.—.
Mencej: **Kratka srbska gramatika in čitanka**. Broš. Din 5.—.
Ramovš Fran: **Historična gramatika slovenskega jezika**. Broš. Din 260.—.
Rus dr. m.: **Prva pomoč**. Broš. Din 32.—, vez. Din 36.—.
Veber: **Etika**. Din 100.—.

Šolski oder.

Gregorič-Stepančičeva: **Otroški oder**. (Za otroške vrte, zabavišča in nižjo stopnjo osn. šol.) Broš. Din 8.—, vez. Din 12.—.
Korban J.: **Povodni mož, igrice za mladino**. Fr. L.: **Božična pravljica, otroška igra v treh slikah**. Obe v I. zvezku. Din 6.—.
Glasbeni del k I. zvezku »Šol. odra« Din 4.—.
Lah dr. L.: **Miklavž prihaja**. Trije prizori. Cena Din 6.—. Glasbeni del posebe Din 4.—.
Tiran E.: **Čudežne gosli**. Pripovedka s plesem in petjem v 3 dejanjih. Uglasbil C. Prgelj. Medved: **Vino ali voda**. Dramatičen nastop. Obe v 2. zvezku. Cena Din 6.—.
Ferdo Juvanec: **Zbirka glasbenih in pevskih prizorov**. Prvi snopič: **Oba junaka**, Drugi snopič: **Pri čevljarju**. Cena snopiču Din 4.—.

Pesmarice in muzikalije.

Adamič: **Mladinske pesmi**, enoglasni zbori in samospevi s spremljevanjem klavirja. Din 40.—.
Marolt: **»Bože pravde«** in **»Lepa naša domovina«**. Din 1.50.
Marolt: **Narodne himne in druge domorodne pesmi**. Din 3.—.
Žirovnik: **Narodne pesmi**. I., II. in III. zvezek à Din 3.—.

Druge knjige

Stalež (imenik) **šolstva in učiteljstva v Sloveniji 1923**. Broš. Din 10.—.
Fink: **Zbirka naredb in odredb za osnovne in meščanske šole ter učiteljska v Sloveniji**. I. zvezek (od prevrata do konca l. 1920) broš. Din 5.—, II. zvezek (za l. 1921) broš. Din 7.—, III. zvezek (za l. 1922) broš. Din 8.—, IV. zvezek broš. Din 14.—, V. zvezek broš. Din 32.—.
Wester: **Pravila o nižjem in višem teč. izpitu**. Din 5.—.
Wester: **Pravila o izpiti na meščanskih šolah**. Din 2.—.

Slike.

Sič: **I. Kmečka soba na Gorenjskem**. II. **Kmečka hiša na Gorenjskem**. Velikost 30,3 × 90,5 cm. Slika à Din 30.—.
Stenske table k Widrovi Prvi čitanki. Table imajo na obeh straneh nalepljeno čtivo. 13 tabel. Cena Din 220.—.
Šaša Šantel: **Serijski razglednici Stara Ljubljana**. Din 10.—.

Galerija naših mož.

1. Trubar	9. Askerc
2. Vodnik	10. Tavčar
3. Slomšek	11. Levce
4. Prešeren	12. Erjavec
5. Levstik	13. Jenko
6. Stritar	14. Cankar
7. Jurčič	15. Gangl
8. Gregorčič	16. Parma

61,5 × 47,5 cm. Slika à Din 10.—.

Vse gorenje knjige, tudi knjige drugih založb, se dobivajo

v knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani

Franciščanska ulica 6.